

D

Radics Elemér
ny. miniszteri
osztályfőnök
Budapest V.
Alkotmányu. 6.

érkezett 139 munkaszolgálatos
hadifogoly névsora

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

IV. ÉVFOLYAM 25. SZÁM.

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN1948. JUNIUS 17.
5708 SZIVAN 10.

HOL VOLTAK ŐK?

Mire ezek a sorok a közönség elé kerülnek, a magyar országgyűlés már valószínűleg letárgyalta, sőt meg is szavazta az egységes állami iskolarendszer bevezetéséről szóló törvényjavaslatot. A parlamenti tárgyalás előestéjén két fontos egyházi nyilatkozat hangzott el. Pozitív értelemben foglalt állást a reformátusok országos zsinata és az evangélikusok egyetemes közgyűlése. Csúpn Mindszenty bíboros helyeslése maradt el.

A magyar zsidóságnak nem kellett külön helyeslő deklarációt tenni. A magyar zsidóság különböző árgyalatainak legfőbb hivatalos szervei a közelmúltban már megnyilatkoztak ebben a kérdésben és Stöckler Lajos elnök nemrégiben a Pesti Izraelita Hitközség új képviselőtestületének közgyűlésén is kijelentette, hogy a magyar zsidóság teljesen elégedett azzal a vallásszabadsággal, amelyet a magyar demokrácia az egyházak számára biztosít.

A pozitív vallások minden hű fia egyetérthet a reformátusok, evangélikusok és zsidók legmagasabb egyházi testületeinek nyilatkozataival, hiszen mindenki láthatja és tapasztalhatja, hogy a magyar demokrácia keletkezésének első pillanatától kezdve

respektálta az egyházak jogait, biztosította a hívők vallásnyakorlatát és alátámasztotta az egyházak anyagi helyzetét is. Ha a földreform során természetesen nem is voltak és nem is lehettek tekintettel az új magyar honfoglalás előkészítői a püspöki nagybirtokokra, a magyar demokrácia gondoskodott arról, hogy elősegítse a háboruban tönkrement templomok ujjaépítését és hozzájáruljon a vallásoktatással kapcsolatos anyagi terhek viseléséhez.

Ismételjük: e téren a magyar zsidóságnak semmiféle panasa nem volt és nincs. S a magyar zsidóság azt is megérti, hogy parancsoló szükségesség követeli az egységes állami iskolarendszer mielőbbi kiépítését, mert ez az egyetlen módja annak, hogy a demokrácia iskoláiban igazi demokráciát neveljenek: olyan embereket, akiket semmiféle fasiszta uszítás és felekezeti izgatás többé fel nem használhat. A magyar demokrácia irányítói, amikor erre az utra léptek, voltaképp nem indultak el forradalmi irányban, hiszen az 1848-as nagy idők nagy államférfiai is az iskolák államosítását követelték. Napjaink magyar demokráciája, amikor végrehajtja az 1848-

as idők e végrehajthatlanul maradt követelését, egyidejűleg garantálja a vallásoktatás további fenntartását, a történelmi jellegű, vagy speciális színezetű tanintézetek különleges jellegének és színezetének megőrzését, továbbá azt, hogy — amíg az egyházak saját lábukra nem állnak — husz éven keresztül megadja számukra az állami támogatás bizonyos mérvét. Hisszük, hogy — a panonhalmi és sárospataki iskolák mellett — ilyen különleges jellegű és színezetű tanintézet lesz a Zsidógimnázium is.

Aki csak a vallást védi és akinek csak a vallás szabadságának szempontjai döntőek, az nem szállhat szembe a magyar demokrácia legújabb törvényjavaslatával, vagy — mire e sorok megjelennek — törvényével. Aki mindenáron lármát csapnak, akik lépten-nyomon felzaklatják a kedélyeket és Pócs-petrik sorozatát szeretnék látni ebben az országban, nem a vallást védik és nem a vallás szabadságáért szállnak síkra. A vallás és a vallásszabadság csak ürügy az ő számukra. Egészen más céljaik vannak.

Igaza van Rákosi Mátyásnak, aki a Magyar Dolgozók Pártjának első kongresszusán — bizonyos reakciós körökre

célozva — felvetette a kérdést: „Hol voltak ezek az urak 1944-ben, amikor a magyar munkásság színe-javát büntetőszázadokban gyilkolták, amikor zsufolt vagonok vitték Auschwitzba az emberek százazreit, amikor a leventegyerekeket hurcolták nyugat felé, amikor az ország náci és nyilasok közprédája volt? Miért nem tiltakoztak akkor? Miért nem akkor tűntek? Miért nem akkor hívták kaszára-kapára, bunkóra a népet? Akkor helyeselték, vagy meglapultak. A bátorságuk most jött meg, amikor a demokrácia türelmét és önmérsékletét gyengeségnek nézték. Ezért itt az ideje aláhuzni mindenkivel szemben, akit illet, hogy a demokrácia türelmének vége, s aki szembe száll a demokrácia törvényeivel, arra gyorsan lesújt a demokrácia ökle.”

Rákosi Mátyás helyesen kérdezte: hol voltak ők? Miért nem fenyegettek egyházi átokkal, amikor elhurcolták a magyar munkásság színe-javát és barmok módjára zsufolták vagonokba, vagy hajtották az országutakon a zsidókat? Miért nem tiltakoztak akkor? Miért maradtak csupán az „elméleti” megnyilatkozásoknál? Miért fogalmaztak legfelejtőbb színe-javát deklarációkat nem is

Ára 1.40 forint

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

a zsidók, hanem csak a kité: zsidók érdekében? Miért nem járta Mindszenty — Imréd — diszpolgárrá-választásának javasolása helyett — körbe az országot, hogy keresztel-hadjáralra hívja fel a népet azokkal a fasisztákkal és nyilasokkal szemben, akik nap-nap után megcsufolták és meggyalázták vallásának és minden pozitív vallásnak leszentebb tanításait?

Nem rekriminálunk. Csak néhány gondolatot fűzünk Rákosi Mátyás hatalmas, beszéde margójára. Közben pedig könnyes szemmel merengünk, mert feltámad bennünk a vízió: öreg anyánk, akit a nyilasok a Duna partján lárkóntlítottak, öreg apánk, aki auschwitzi gázkamrába került, bátyánk és hugunk, aki éhenhalt, miközben puska-tussal kergették az ország-haláron át ismeretlen tájak felé... Hol voltak ők? Merre jártak, kinél tiltakoztak, amikor minden zsidó család elpusztította legjobbjait és minden zsidó családot újabb és újabb gyász ért?

Azért kell megvalósítani az erőszakos állami iskolarendszert, hogy a jövőben — ha akadnának is politikai mérgekeverők és társadalmi kutmérgezők — ne legyenek olyanok, akik beveszik a mérget és megvadulnak a gonosz kutmérgezésből. Sajnos, Magyarországon nem volt nehéz a lelkeket megtelíteni a fasiszta tévtanokkal. Az ellenforradalom huszonöt éves korszaka bőséges időt engedélyezett erre a fasisztázási folyamatra. Pedig sok minden másképp történhetett volna, ha van, aki kiáll az üldözöttekért és van, aki vállalkozik a németek parancsának elszabotására. Wesenmayer kijelentette, hogy a németek azért tudták végrehajtani a magyarországi deportálásokat, mert segítséget kaptak a magyarság bizonyos csoportjaitól. Magyar csendőnök, magyar közigazgatási tisztviselők, magyar fasiszták és magyar nyilasok nélkül nem tudták volna összeajgyítani a magyar zsidókat, mert erre nem volt elegendő személyzetük.

Rákosi Mátyás kérdése nagyon jogos volt. Ezt a kérdést fel kellett tenni. Sőt, néhány pótkérdéssel lehetne kiegészíteni.

OKLEVELES férfit tanárokat keresünk, akik államsegélyes állást betölteni óhajtanak. ARVAHAZ, VII., Vilhalmirányd-út 25. Telefon: 221-207.

A zsidó fiugimnázium megnyerte a budapesti tanulmányi versenyt

Budapest összes gimnáziumainak részvételével ismét megrendezték a szokásos évi tanulmányi versenyt. Ezúttal a Pesti Izraelita Hitközség Fiugimnáziuma 62 ponttal az

első helyen végzett, második a Kőlcsey-gimnázium 49 ponttal. Részletes és egyéni eredményeket jövő számunkban közlünk.

„A hazáért hősi halált halt” megjelölés illeti az elpusztult musz-osokat is

A hivatalos lap június 15-iki száma közli a kormány 6510. sz. rendeletét a katonai szolgálatot teljesítő személyekre és családtagjaikra vonatkozó születés, házasságkötés és halál, valamint a hőst halálra vonatkozó megjelölés anyakönyvezése tárgyában.

A hősi halottakra vonatkozó rendelkezés kiterjed a volt munkaszolgálatosokra is. A rendelet II. fejezetének 9. paragrafusa így szól: A háboruban elesett, ugyancsak a háborúval, vagy a háborús veszéllyel kapcsolatos események következtében meghalt vagy eltűnt és holtak nyilvánított személyekre vonatkozóan a honvédelmi miniszter értesítése alapján a halotti anyakönyvben az aláírás előtti megjegyzések rovataiba, ha pedig az értesítés a halálnak (holtak nyilvánításnak) anyakönyvi bejegyzése után érkezett az anyakönyvvezetőhöz, az utólagos bejegyzések és kiegészítések rovataiba be kell jegyezni: „A hazáért hősi halált halt” megjelölést, amennyiben ezt az értesítés feliűnteti.

A honvédelmi miniszter olyan értesítést, amelynek alapján az itt említett megjelölés bejegyzésének van helye, abban az esetben ad ki, ha a meghalt, vagy holtak nyilvánított személyt a rendelet szerint hősi halott-

nak kell tekinteni. A 10. paragrafus szerint hősi halottnak kell tekinteni a többi között azt, aki közérdekű munkaszolgálatot teljesített. A rendelet alkalmazása szempontjából közérdekű munkaszolgálatnak kell tekinteni az 1939. II. törvénycikk 230. paragrafusa alapján teljesített szolgálaton felül az

Isten az én pásztorom...

A kinyilatkoztatás ünnepének első napján dében volt a Dohány-utcai templomban a hagyományos évi leányavatás. Mindazok a pesti leányok, akik ebben az évben töltötték be 13-ik életévüket, tanáraik vezetésével megjelentek a nagytemplomban: többszáz fehér ruhás kisleány töltötte meg a templom középső padjait, akiknek ajkán felcsendültek Izrael legszebb zsoltárai. Megkapó látványt nyújtott a templomban elhelyezkedő leánysereg és lenyűgöző volt, amikor felhangzott a zsidóleány avatási dala: „Isten az én pásztorom...”

Stöckler Lajos elnökkel és Domonkos Miksa ügyvezetővel az élen megjelentek a Pesti Izr. Hitközség elöljáróságának tagjai. Ábrahámsohn Manó fő-kántor funkcionált az avatási ünnepségen, kinek szárnyaló éneke ünnepélyesebbé tette a szertartást.

1939. II. tc. 89. paragrafusa alapján teljesített honvédelmi munkát, továbbá a háborús események, valamint azok következményeinek elhárítása érdekében közérdekű hivatáskörében teljesített, vagy olyan munkát is, amelyre az igénybevétel magyar, vagy külföldi batóság, illetőleg katonai parancsnokság részéről akár önkéntes jelentkezés alapján, akár kötelezően történt.

A honvédelmi miniszter a hősi halotti megjelölést a rendelkezéseken túlmenően is kiterjesztheti olyan személyekre, akik az 1939—45. évi háborúban a magyar demokrácia kiűzése érdekében általuk vívott harc során, vagy a demokratikus felzárkózás szempontjából méltánylást érdemlő körülmények között estek el, vagy egyébként a háborús események következtében elpusztultak.

Dr. Katona József pesti rabbi avatta a leányokat és beszédében többek közt a következőket mondotta:

— Három bibliai nő példája ihletesse és avassa lelküket a zsidóság szolgálatára. A zsenigék ünnepe Ruthnak alakját vetíti elétek, akinek hűsége arra tanít benneteket, hogy megalkodjatok törhetetlen odaadással a zsidósághoz, a közösséghez, a családhoz.

— Izrael államának újjaszületése a hősi leány Debortát állítja elétek, tőle megtanuljátok, hogy a zsidó nők hűsége csodát tehet. Sok küzdelmet és fokozott helytállást követel a zsidó ország jövődjéért, nektek zsidó nőknek kell ott állnotok a férfiak mellett, hogy ők fokozott kötelességüknek éleget tölthessenek.

— Szináj orma pedig Mirjam próféta nő felé mutat. Ő vezette az asszonyokat Egyiptom után a kinyilatkoztatás hegye felé dobbal és zenével. Ezek a Szináj-felé haladó bibliai asszonyok látták az Istent és ők öröklítették át a gyermekekbe, az ifjókba, az egész közösségbe az isteneszmét, a hitet, amely akkor is diadalmaskodott az egész népetl. A hitet soha ne engedjétek kiszikkadni a lelketekből, mindig istenhittel járjatok az életben.

Az avatóbeszéd után a leánysereg elmondotta a leányok fogadálmí imáját, majd dr. Katona József megáldotta őket. Az ünnepségen befejezésül felhangzott a Hatikva.

A Szocialista Cionisták (Ichud Mapáj) Pártja szerdán, 16-án este 8 órakor nagygyűlést rendez a Zeneakadémia nagyszínházban

Izrael sorsdöntő küzdelme az angolszász imperializmus és az arab feudalizmus ellen

Fel szólal: J. Feniger (Izrael), Péterfi Endre (Izrael), és Dénes Béla dr.

— Belépés díjtalan —

MONTREUX ELÉ

Irta: GEYER ALBERT

A Zsidó Világkongresszus — (World Jewish Congress, az ismert rövidítéssel WJC — ez év június végén tartja Montreuxben u. n. Második Ülésszakát, amelyen találkozni fognak e hatalmas nemzetközi szervezet vezető-munkáltsai a világ összes országaiból. A tíz napig tartó konferencia tanácskozásai elé nagy várakozással néz az egész világ zsidósága, mert a tárgyalásra kerülő problémák egytől-egyik rendkívüli fontossággal bírnak a jövő zsidó élet szempontjából.

A világ zsidósága ezidőszereint feszült érdeklődéssel tekint a palesztinai események felé. Az önálló zsidó államért folytatott küzdelem és az ezzel kapcsolatos nemzetközi események megmozgatják a zsidóság minden rétegét. A palesztinai maroknyi zsidóság heroikus harca és hatalmas teljesítményei a legnagyobb erőfeszítésekre késztetik a galuti zsidóságot is, amely minden eszközzel támogatja, segíti az önálló zsidó állam érdekében folytatott munkát.

A vezető zsidó elmék azonban nem tévesztik szem elől a galuti országok zsidóságának sorsát sem. A világ minden táján szétszórott zsidóság fennmaradása, politikai, társadalmi és gazdasági egyenjogúsága, minden faji üldözéstől való mentessége, biztonságos élete elsőrendű zsidó problémák, ame-

lyeknek a zsidó élet szempontjából való jelentősége el nem vitatható.

A WJC vállalta e kérdések megoldása terén a kezdeményezést és évtizedes munkával több mint 60 országban kiépített szervezete útján eddig is számos vonatkozásban ért el komoly eredményeket. A háború évei folyamán törekvései elsősorban a segítés és mentés munkájára koncentráltak, a háború befejezése óta azonban egyre inkább előtérbe nyomul zsidó politikai és kulturális szerepe. A montreux-i konferencián beszámolóknak fognak elhangzani arról a munkáról, amelyet a WJC a felszabadulás óta kifejtett és az eredményekről, amelyeket elért. Egyben ismertetésre kerülnek és alapos megvitatás alá bocsátatnak a még megoldatlan problémák.

Egész tanulmányt igényelne a WJC sokrétű és szerteágazó tevékenységének ismertetése, de még a tárgyalás alá kerülő kérdések fejtegetése is messze túlhaladja egy hírtapi cikk kereteit. De talán vázlatosan, pontokba foglalva megismerhetjük megemlíteni e problémákat, hogy a magyarországi zsidó közösség, amely a WJC tevékenységéről sajnálatosan keveset tud, bizonyos képet kapjon erről a munkáról. Mely kérdések tehat azok, amelyek a WJC u. n. politikai tényezőit foglalkoztatják.

I. Az emberi jogok biztosításának kérdése,

amelyet az Egyesült Nemzetek Szervezete — a WJC szívós munkájának eredményeképpen — legsürgősebb teendőjének ismert el. Az UNO bizottságainak munkálataiban tevékeny részt vesznek a WJC kiküldöttei, akik számos tanulmány, előterjesztés és beadvány útján igyekeznek a kérdés megoldását előbbrevinni. Az emberi jogok félre-

érthetetlen kodifikálásának és biztosításának kérdése nyilvánvalóan nem kizárólag zsidó kérdés. Érint ez sok más népet is, mégis a zsidó nép képviselői fejtik ki a leghatékonyabb munkát ezen a területen. A WJC az UNO útján ünnepélyes felszólítást intézett a világ összes nemzetéhez, legyenek tisztában azal, hogy az emberi jogok és

alapvető szabadságok megőrzése, biztosítása nemcsak a zsidó nép szempontjából bir rendkívüli jelentőséggel, de életfeltétele az emberiség fennmaradásának. E jogok hatékony

védelme nélkül az emberiség óhatatlanul új háború felé sodródik, amely az emberi civilizáció teljes megsemmisülését vonhatja maga után.

II. Harc mindennemű faji megkülönböztetés és így az antiszemitizmus ellen,

ugyancsak fontos feladata a WJC-nek, amely e téren fennállása óta igen nagyméretű felvilágosító munkát fejt ki. Nemzetközi mértékadó körök előtt bebizonyította, hogy a faji és antiszemita propaganda aláaknázza az emberi jogok iránti tiszteletet, táplálja a türelmetlenség és gyűlölet szellemét, veszélyeztetli minden gyengébb kisebbségi csoport biztonságát és végső eredményében veszélyeztetli a nemzetek közötti békét. Az elégtelen hangu panaszbeadványok, siránkozó előterjesztések és fohászok helyett a WJC kifejezetten azzal az energikus felszólítással fordult a világ összes népeire, uralkodóihoz és kormányaihoz, hogy üldözzék minden eszközzel, osszassák fel a fasiszta és kriptofasiszta szervezeteket, helyezték

törvényen kívül a faji üldözést, nyilvánítsák törvény útján büntetendő cselekménynek. Tiltsák el a sajtószabadsággal, a szólás- és gyülekezési szabadsággal való olyan visszaélést, amely bármely faji megkülönböztetést propagálna. Hatékony ellenőrzését kérte e szempontból az összes nevelő intézményeknek, a használatban lévő tankönyveknek, irodalmi és művésztermékeknek. Másrészt arra törekszik a WJC, hogy minden eszközzel előmozdítsák a népek, fajok és nemzetek különböző csoportjai között a megértésre és barátságra való törekvést. E tekintetben az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének (UNESCO) keretén belül is hatalmas működést fejt ki.

III. Az u. n. genocid problémát, azaz a szervezett népirtás problémáját

is a WJC dolgozta fel és tárta az UNO elé. Kimondatott, hogy büntetőjogi felelősség hárul minden személyre és tényezőre, valamint közösségre, amely tűr, előkészít vagy elkövet olyan cselekményeket, amelyek egyes faji vagy népi csoportok szervezett üldözésére irányulnak. Még élénken él az emberiség emlékezetében a faji, vallási és u. n. „alsóbbrendű”-nek minősített népcsoportok teljes kiirtásának gyakorlata. De a genocid-

probléma még nem a múlté, amint ezt legutóbb a Peshavarban (Pakisztán), Aleppóban (Szia), a Bahrein-szigeteken (Perzsa-öböl) és Adenben történt események igazolják. Talán már a legközelebbi jövőben telő alá hozatik a nemzetközi genocid-egyezmény az UNO keretében, amely nemcsak üldözni fog minden szervezett népirtásra való törekvést, de hatékony eszközökkel igyekezni fog megelőzni minden ilyen szándékot.

IV. A mozlem országokban élő zsidóság helyzetével

különös nyomatókkal foglalkozik a WJC. Ezirányu munkájáról a WJC u. n. Politikai Bizottsága a napokban terjedelmes jelentést bocsátott ki, amely sötétre tartalmazza mindazon intézkedéseket, amelyeket különösen az újabb palesztinai események óta az arab államok léptettek életbe a zsidóság ellen. Ezek a rendelkezések némely arab országban egészen törvényen kívüli helyzetbe kényszer-

ítik a zsidóságot. Megtiltják számukra a szabad közlekedést, bankköveteléseiket lefoglalják, vagyonukat elkobozzák, a „feltelelezhetően cionisták” internálását rendelik el és mindezt az UNO közgyűlésének 1946 december 11-én és 1947 november 21-én kelt egyhangu határozata ellenére, amely a faji vagy vallási csoportok ilyen üldözését nemzetközi bűnnek jelentette ki, és amely nemzetközi felelő-

**KELLEMEK LESZ NYARALÁSA
HA BEIRATKOZIK**
Dr. LANGER NORBERT
ÖNVELVÜ KÖLCSÖNKÖNYVTÁRÁBA
ANDRÁSSY-UT 58
ELŐFIZETÉS CSAK HETI 3.-FORINT
Beiratkozás bármikor. Naponta cserélhet.
Minden újdonságot azonnal olvashat.

megvonást és büntetést von maga után. A határozatokhoz hozzájárultak azon UNO-tagok is, akiknek fennhatósága alatt a cselekmények most elkövetetnek! Nem könnyű az UNO nehézkes szervezetét bármely kérdésben, ha az mégoly fontos is, eredményesen megmozgatni. Nem könnyű valamely kérdésben egyhangu határozatot kimondani, de retten-

tően nehéz sorát keríteni a határozatban foglalt szankciók alkalmazásának. A WJC politikai tevékenységének jelentős sikere, hogy egy idő óta hasonló cselekményekről nem érkezik hír. Nem tudhatni azonban, mikor lángol fel megint a tűz és mikor indulnak el megint az arab államokban élő védtelen tuszoknak tekintett békés zsidók ellen a vad hordák.

V. Az állampolgárság nélküli személyek sorsa

Is intézkedésre készítette a WJC-t, hiszen a személyek legnagyobb részben hazájukból kiűldözött, vagy onnan távozni kényszerült bontalan zsidók. Már az első világháború után, az akkori Népszövetség kötött a személyek védelme tekintetében bizonyos egyezményes intézkedéseket. Ezek az egyezmények azonban csak meghatározott csoportokra vonatkoztak és a menekültek jogi státusát nem rendezték eléggé. Ma több, ez intézkedéseket, sajnos, csak néhány ország ratifikálta. A legtöbb országban a személyek státusát belföldi rendelkezések szabályozzák ma is. Az UNO második ülészaka behatárolta foglalkozott ezzel a problémával, amelyen előterjesztésre került egy nemzetközi nyilatkozat tervezete, amelynek veleje rövi-

den körülbelül ez: „Mindazok a személyek, akik egy kormány védelmét sem élvezik, az Egyesült Nemzetek Szervezetének védelme alá kerülnek“. A zsidóságot kettős vonatkozásban érinti ez a kérdés. Egyrészt mint a menekült személyek problémája; másrészt azonban jelentkezik mint olyan zsidó személyek problémája is, akik hosszú idő óta laknak már ugyanazon országban, de állampolgárságot még mindig nem kaptak, ennél fogva helyzetük bizonytalan, néhol veszélyes. Az állampolgárság nélküli személyek helyzete még nem nyert megnyugtató rendezést. A probléma számos más kérdéssel kapcsolatos, mint a bírói védelem, a gazdasági tevékenység, munkavállalás, ingatlan vagyon szerzés engedélyezése és más bonyolult kérdések.

VI. A háborús bűnösök üldözése és megbüntetése

különleges jelentőségű a magyarországi zsidóság számára. A WJC több ízben emlékeztette az összes szövetséges kormányokat ismételt ünnepélyes kijelentéseikre e tekintetben, és egy híressé vált nyilatkozatában megdöbbenéssel állapította meg, hogy a szövetséges kormányok vállalt kötelezettségeiket nem teljesítették maradéktalanul. Együttal tiltakozott a WJC az ellen, hogy a Nemzetközi Háborús Bűnök Bizottsága felfogatott olyan időpontban, amikor elsőrendű háborús bűnösök tiz-ezrei még vád alá sem helyez-

tettek és nem adták ki azon kormányoknak, amelyek ellenük bünvádi eljárást kívántak indítani. A WJC erőlyesen tiltakozott az ellen, hogy háborús és az emberiség ellen irányuló bűnösök elkövetésének nyomatókos gyanuja alatt álló személyek számára megengedtetül Németországban vagy másutt közhivatalok vállalása. Sürgetett végül egy nemzetközi büntetőörvénykönyvet, amelynek paragrafusai alkalmazhatók legyenek az emberiség ellen elkövetett bűnök tekintetében, úgy háboruban, mint békében.

VII. A restitúcióval és reparációval kapcsolatos sokirányú tevékenységet,

természetesen külön kellett folytatnia Európa különböző országaiban, elsősorban Németországban is, itt külön az egyes zónák kormányzati tényezőivel. Nagy eredménye volt e munkának például, hogy az Egyesült Államok Külügyi Hivatala elismerte a Zsidó Restitúciós Bizottságot Németország amerikai övezetére való jogkörrel és ezt a bizott-

ságot az ezen övezetben fellátható mindennemű tulajdonos vagy örökös nélkül maradt zsidó vagyon jogutódló szervezetének tekintti. A francia, brit és orosz övezetre vonatkozóan hasonló rendelkezés van előkészítés alatt. A WJC nagy erőfeszítéssel igyekszik azon, hogy a rendelkezések szövege az általa előterjesztett javaslatok alapján

készüljön el. Berlin városának képviselőtestületével külön biztató tárgyalások folynak. A kártérítési és jóvátételi problémák minden országban tulajdonképpen más aspektust mutatnak. Mindenütt vannak különleges figyelembe veendő szempontok és így egységes elvek szerinti rendezésre nem lehet számítani. A WJC a legkülönbözőbb tárgyalásokat folytatja ezek tekintetében, részletes javaslatokat terjeszt elő és ott, ahol a békeszerződés még nem kötött meg, igyekszik szempontjait a békeszerződések rendelkezései útján is érvényre juttatni. Az Egyesült Államokban is felmerült a tulajdonos, ill. örökös nélkül maradt vagyonok kérdése, párhuzamosan a zárt zsidó vagyonok és u. n. befagyasztott követelések kérdésével. E rendkívül komplikált tárgyalások csak lassan haladnak előre. A WJC örömmel üdvözölte a magyarországi Zsidó Helyreállítás Alap létesítésére vonatkozó 1946. évi XXV. törvénycikket, amely alapelveiben és indoklásában megvalósítja azt a gondolatot, hogy a tulajdonos és örökös nélkül maradt zsidó vagyon a zsidó közösség tulajdonába kerüljön és szolgálja a zsidó szociális segítség és ujjáépítési munkáját. Különleges jelentőségűek a WJC azon lépései, amelyeket a latinamerikai államokban tett, hogy az ott fellátható jelentős értékű német eredetű értékek és készletek olyan országok kormányainak, illetve állampolgárainak nyújtandó jóvátétel céljaira fordítandók, amelyek, illetve akik a náci támadás következtében veszteséget szenvedtek. A WJC a Braziliában, Mexikóban, Chilében folytatott tárgyalásainál természetesen törekedett arra, hogy a zsidó eredetű német javak az intézkedés alá ne essenek. Ugy látszik, hogy e törekvések elsősorban Braziliában fognak eredményre vezetni, ahol az alsóház pénzügyi bizottsága már részletesen tárgyalta ilyen értelmű törvénytervezetet.

A WJC kiterjesztette figyelmét a zsidó szempontból mind nagyobb fontossággal bíró latinamerikai államokra. Ismeretes, hogy ez államokban jelentős és egyre szaporodó számú zsidó közösségek vannak, amelyek helyzete utóbbi időben néhol erősen romlott. Egyik-másik helyen szervezett zsidóellenes tüntetések folytak le, másutt diszkriminációs rendelkezések láttak napvilágot. Nem egy latinamerikai államban még mindig fasiszta szellem irányítja az életet, buvóhelyet nyújtanak számos háborús bűnösnek, volt

náci ügynöknek és ezek, valamint régebbi idő óta ott élő néptársaik komoly veszélyt jelentenek a zsidó nép számára.

Dr. Oscar Karbach, a WJC Politikai Osztályának egyik munkatársa nemrég összefoglaló jelentést készített a latinamerikai államok antiszemita mozgalmairól, amely többek között rámutatott arra, hogy az antiszemitizmus ugyan új dolog a nyugati féltekén ezen részen, de a náci befolyás a háborús évek folyamán megnyert, be-szervezett és alaposan kiaklatolt a maga számára alkalmas elemeket, amelyek nemcsak a zsidóság ellen szítják a gyűlöletet, de kétségtelenül részük van az ott időnként mutakozó politikai nyugtalanságok, forradalmi változások előidézésében, sőt gyakran éppen az antiszemita mus jelszavát használják fegyverként e harcban.

Se szeri, se száma ezen akciókon kívül még azon zsidó politikai jellegű intervencióknak, amelyeket a WJC tett. Történetek ilyenek speciális, néhol csak helyi jellegű kérdésekben is, mint például zsidóellenes intézkedések kapcsán Afganisztánban, Libanonban, Egyiptomban és más arab államokban. Az u. n. DP-ék ügyében, akik Németország és más európai államok táboraiiban tartózkodnak, igen mostoha körülmények között; a nürnbergi Nemzetközi Törvényszék tárgyalásaival kapcsolatban; a benti munka folyamán nemzsidó környezetbe került gyermekeknek a zsidó közösségbe való visszahozatala ügyében stb.

Mindezen kérdésekben — de sok más ügyben is — a WJC állandó kapcsolatot tartott fenn nemcsak az UNO-val, hanem annak speciális szervezeteivel is, mint amilyen az UNRRA (Egyesült Nemzetek Segély és Rehabilitációs Szervezete), az UNESCO (Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete), az IRO (Nemzetközi Menekültügyi Szervezet), TICER (Ideiglenes Nemzetközi Tanács a Nevelés Ujjáépítésére), stb.

A legnagyobb jelentőségű világpolitikai kérdésekben az UNO működését sajnos eddig nem kísérte túlsok siker. Az e speciális szervezetekben évek óta folyó szorgos és rendszeres munka azonban sok tekintetben szép eredménnyel járt és okunk van bízni abban, hogy együttes munkájuk a jövőben további sikereket fog eredményezni.

Talesz, t'filin kegyeszer véte, adás, Jahrzeitmála készítés, Unkar Mór, Király-u. 17. kapu alatt v. 1. 4.

Hirek Jiszraelről, a Zsidó Államról

A zsidó hadsereg győzelmének gyümölcse: a palesztinai fegyverszünet

Péntek reggel óta Palesztinában nem ropognak már a gépfegyverek és Jiszrael légiterébe nem röpködnek be ellenséges bombavetők. Az izraeli hadsereg győzelmet aratott: az Arab-Palesztinában betört idegen arab csapatok jobbnak találták a harcok beszüntetését. E tekintetben eddig is mindig csupán rajtuk mulott a béke megteremtése, hiszen nem Izrael néhány százernyi lakója támadta meg az ötvenszer nagyobb lakosságu öt arab államot, hanem azok küldték el csapataikat a kis zsidó állam megsemmisítésére. Elfogott hadparancsok szerint az arab csapatok — angol hadtervek megvalósításaként — május 20-án akarták elfoglalni Haifát, május 25-ére tervezték Tel-Aviv és Jeruzsálem elvételét és ezen a napon vonult volna be Jeruzsálembe Bevin vazallusa, hogy a meggyengült birodalom királyává koronáztassa magát. A villámháborúból természetesen semmi sem lett, az arab csapatok nem jutottak el Jiszraelig, a zsidó védelmi hadsereg felborította az angol-arab terveket. Ez a magyarázata a fegyverszünetnek. Ha az angolok másképpen akarták volna, másképpen parancsolták volna, úgy angol bombák nem költöztek volna szél az egész kereszténység, tehát az angol népek is szent helyeit, de hiábavalóak voltak Bevin tervei, még a jeruzsálemi Óváros eleste sem törte meg az új zsidó állam erejét, ellenkezőleg, a hősi önvédelem a jeruzsálemi helyzetállás, további erőfeszítésre ösztönözte a zsidó hadsereget. De Bevin nemcsak Jiszrael ellen viselt háborút. Az arabok felhasználásával valójában kisebb méretű angol-amerikai háború folyt Palesztinában, s a nyugati civilizáció nagyobb dicsőségére, ez angol-amerikai háborúnak hősi halottai zsidók és arabok voltak. Ha most az angol kormány fegyvernagyvást parancsolt az araboknak, úgy ez mindenképpen a vereség beismerése.

Bernadotte most négy hélig kísértelmez: arabokkal tárgyal, zsidókkal tanácskozik, mint valami gyorsröptű madár naponta többször Amanban, Kairóban, Tel-Avivban, Haifában, Damaszkuszba repül, s folyik a hatalmas színjáték: az egész emberiség, az Egyesült Nemzetek nyilvánosságának meglepetésére. Hamarosan befutnak a jelentések: a zsidók hajlandók, de... Az arabok nem ismerik el, hacsak nem... stb. A Biztonsági Tanács tagjai heteken át üléseznek, hogy átadják az ellentétet. Pedig

mindez komédia. Bernadotte hiába tárgyal zsidókkal és arabokkal, mert a háborút nem zsidók és arabok folytatják egymással. Jiszrael a közel-keleti angol imperializmus támadta meg, Palesztinában az angolszász imperializmus belső ellentétét ütköztet össze. Ebben a háborúban az arabok a bábuk, s Jiszrael a védekezésre szorított, hősiesség helyett kényszerített áldozat. Hogy mi fog történni négy hét múlva? Erre inkább tudnának válaszolni a Downing-street 10-ben, mint Amanban, vagy Tel-Avivban. Lehet, hogy kénytelenek befájni; a Zsidó Államot valóságként kell elfogadni, mert azt az évszázadokkal elmaradt arabság nem tudja legyűrni. Lehet, hogy az angolok érdeke azt kívánja majd meg, hogy guerilla-harcokkal állandósítsák egy világháború kitörési góciát a Közel-Keleten.

A most következő négy hét alatt csak a zsidó kormányban van könnyű helyzete. Jiszraelnek ugyanis semmi követelése nincs. Egyedült vágya, a min-

den feltétel nélküli béke. A környező államok vegyék tudomásul létét, s ne támadják meg. Ha nincs támadás, a védelmi hadsereg csapatai buzát aratnak, mocsarat csapolnak, házat építenek. Semmi esetre sem mennek építőmunka helyett az ország határára tútra hódítani, más népeket leigázni. Nem ilyen könnyű az arab államok helyzete. Ezek bonyolult Szerződési viszonyban vannak Angliával. Az egyes feudális arab fejedelmek külön-külön, egyénileg is anyagi függésben állnak az angol kormánnyal szemben. Népeik rovására, de saját anyagi boldogulásuk javára el kell fogadniuk a Foreign Office utasításait. Ezek közül egymást is számon kell tartaniuk. Az Arab Ligát csak a Palesztina-probléma tartja össze. Nem Palesztina közös meghódítása, hanem egymás megátalása a palesztinai egységesség megszerzésében. Ilyen körülmények között igen sokat kell majd Bernadotte-nak röpködni, az arab királyi udvarok között.

Az UNO békéltetője Rhodos szigetén akarja aláírni a békét

A péntek reggel életbe lépett fegyverszünetet többé-kevésbé az összes frontokon betartották. Természetesen egy-két napig itt-ott akadnak — különösen az északi határ mentén — kisebb, helyi jelentőségű csatározások, azonban a katonai ellenőrk megérkezése után ezek is teljesen megszűnnek, s a Kol Jiszrael hétfőn este már százszázalékos fegyvernagyvást jelentett. A fegyverszünet életbe lépésével ismét hangsúlyozni kell azt a tényt, hogy a feltételek e négy hét tartama alatt is lehetővé lesznek mindenki számára a jiszraeli bevándorlást, csupán a bevándorlás mértékére vonatkozóan tartotta fenn magának az intézkedés jogát az UNO békéltetője. A BBC idevonatkozó jelentései általában hamisak, amint ezt néhány alábbi jelentés is igazolja.

A fegyverszünet feltételeinek ellenőrzése továbbra is azt mutatja, hogy Bernadotte világpolitikai viszonylatban nem semleges. Felhasználva azt a tényt, hogy az UNO korábban

a Jeruzsáloban működő követségek vezetőit — az amerikai, a francia és a belga konzult — kérte fel egy fegyverszüneti bizottság megalakítására. Bernadotte csupán e három ország hadseregeinek kiküldöttét kérte fel a palesztinai fegyverszünet ellenőrzésére. Gromiko, a Szovjetunió megbízottja több ízben bejelentette a Biztonsági Tanácsban, hogy a Szovjetunió haj-

landó résztvenni a palesztinai fegyverszünet ellenőrzésében. Austin, az USA képviselője azonban visszatartotta Gromiko javaslatát és azt a döntést erőszakolta ki, hogy a Biztonsági Tanács a békéltető tetszésre bizza az ellenőrk meghívását. Ingerült szövegítés keretében Gromiko kijelentette, hogy az amerikai javaslat célja a Szovjetunió távollatása a palesztinai fegyverszünet ellenőrzéséről. A kérdést azonban nem hagyja annyiban, hanem a keddi esti folytatódó ülésen ismét felveti a Biztonsági Tanácsban. Izrael részéről szívesen vennék az orosz részvételt, annál is inkább, mert Bernadotte angol hajókat és repülőket kért ellenőrző közeg számára.

Jelenleg tehát az a helyzet, hogy megint csak angol repülő és angol hajók ellenőrzik a palesztinai vizeket, milyen rakományt érkeznek a zsidó kikötőkbe igyekvő hajók. A fegyverszünetet ellenőrző bizottság huszonegy amerikai, huszonegy belga és huszonegy francia tisztből áll, akiknek munkáját hét magasrangú svéd tiszt irányítja. Bernadotte sajtófogadáson megelégedettséggel adott kifejezést küldetésének eddig elért eredményével kapcsolatban és bejelentette, hogy munkájának további célja a Palesztina-probléma végleges rendezése. Főhadiszállását semleges helyen: Rhodos szigetén ültette fel. Innen repül naponta az érdeklő országok fővárosaiba. Előbb külön-külön akar megdeggyik féllel tárgyalni, s ha majd megtalálta a közös alapot, akkor hívja össze új kerekasztali konferenciára a zsidókat és arabokat a rhodosi főhadiszálláson.

A békekötésével kapcsolatban figyelemreméltóak az angol hírügynökségek jóslatai: nem valószínű a béke, mert a zsidók Jiszrael létezését befejezett ténynek tekintik, az arab államok pedig ezt nem ismerhetik el.

A fegyvernagyvás Jiszrael első békés hírei

Az elmúlt héten a napisajtó már kevésbé foglalkozott Palesztinával. Semmiesetre sem annyit, mint a megelőző hetekben. Örthető is ez, hiszen a fegyverszünet következtében Palesztinából, de legalább is Jiszraelből az utóbbi napokban már a béke hírei érkeztek, ezek sohasem olyan érdekesek, mint a tűz, rombolás jelentései. A legfontosabb ilyen béke-hír beszámol a fegyverszünet élet-

belépése óta a Tel-Aviv kikötőjébe befutó

első bevándorló hajó

megérkezéséről. A „Kedma”, az első zsidó óceánjáró négy száz új bevándorlóval vasárnap futott be a tel-avivi kikötőbe. A hajó megérkezésekor a Zsidó Állam hivatalos közegei az UNO megbízottjakkal együtt átvizsgálták a hajót. Százhusz katonai korábban lévő embert, a fegyverszüneti feltételeknek megfelelően UNO ellenőrzés alatt lévő táborokba vittek, a többiek eredeti céljaiknak megfelelően az Ország legkülönbözőbb részeibe utaztak.

Új ut Tel-Aviv és Jeruzsálem között

A Kol-Jiszrael hétfő esti jelentésében beszámol arról, hogy

BALLON

Átlátszó-,
eső-, vihar- és
lődenkabát

Márton és Szász V. Gróf Teleki
Pál-utca 3.

megnyitották Tel-Aviv és Jeruzsálem között a harcok kellős közepén titokban épített új műutat. Ez a hír a palesztinai zsidó építőmunka új diadalmát jelenti. Miközben hevesen folyt a harc a Tel-Aviv—Jeruzsálemi ut birtokáért, miközben a Hagana ezer meg ezer új katonát vetett harcba Jeruzsálem lakossága ellátásának biztosítására, titokban új utszakaszt

építettek a fiatal zsidó csapatok. A gépfegyverrel harcoló hősök a védelem katonái, az utépítő csapatok az építés katonái. Az új utszakasz megkerüli a tel-avivi—jeruzsálemi ut arab ellenőrzése alatt álló részeit. A fegyverszünet életbelépése óta ezen az utszakaszon indultak meg az UNO ellenőrzése alatt álló élelmiszer-karavánok, Jeruzsálem felé.

Jiszárel első arab elismerése

A nemzeti kisebbségek ügyének miniszterét B. Sitritet a napokban haifai arab küldöttség kereste fel. A küldöttség a jisraeli arabok sorsának jövőbeni alakulásáról kívánt felvilágosítást kapni. A miniszter válaszában kijelentette, hogy mindazok az arabok, akik elismerik Izrael államát, teljesjogu állampolgárságot kapnak. Az arab delegáció ekkor írásbeli deklarációt nyújtott át a miniszternek, amelyben bejelentették, hogy az izraeli arabok a Zsidó Állam alkotórészének tekintik magát és jövőre állatvalóként kívánnak élni a Zsidó Államban.

Megnyitották az első zsidó tengerészeti akadémiát

A héber egyetem, a haifai technikum mellett most megnyitották Izrael államának harminch fősiskoláját: a tengerészeti akadémiát. Az új fősiskola neve: Mepeh Jam (Tengeri Erő). Az új fősiskola a Földközi-tenger partján épült, két hónap múlva az akadémia minden tagozata megkezdte működését. Az új intézménynek 150 hallgatója lesz.

Az izraeli földművelésügyi minisztérium új citruspiacokat keres

A Magyarországon is jól ismert Aharon Zisling földművelésügyi miniszter bejelentette, hogy minisztériuma elkezdte működését. Elsősorban öntözési, halászati, és citrustermelési kérdésekkel foglalkozik. Ügykörébe tartozik a földvásárlással kapcsolatos problémák rendezése is. A földművelési miniszter rendelkezése az Izraelből elmenekült arabok földjein be nem takarított gabonát learatták, és a gyümölcsösök termését is behordták. Minthogy Angliától mindenképpen függetleníteni kívánják az új zsidó állam gazdasági életét, a földművelésügyi minisztérium új piacokat keresett és keltet palesztinai citrusgyümölcsök elhelyezésére. A citrus-export jelentékeny része a

jövőben már nem Angliába, hanem Amerikába és az európai államokba fog irányulni.

Megindult a rendes postaszolgálat Jiszárel felé

Az izraeli posta vezetője közölte, hogy a rendes postai összeköttetés külföld felé a következő államok irányába indult meg: Egyesült Államok,

Megtörtént a tárcák szétszétlása az ideiglenes zsidó kormányban

Korábbi jelentésekkel ellentétben, csak most történt meg a tárcák végleges szétszétlása az új zsidó kormányban. Államelnök: Chaim Weizmann. Miniszterelnök és honvédelmi miniszter: David ben Gurion. Belügyminiszter: Jicchak Grünbaum. Külgügyminiszter: Mose Shertok. Pénzügyminiszter: Elizer Kaplan. Bevándorlási és egészségügyi miniszter: Mose Szpira. Földművelésügyi miniszter: Aharon Zisling. Vallás- és közoktatásügyi miniszter: Rabbi J. L. Fischman. Nemzeti kisebbségek minisztere: B. Sitrit. Igazságügyminiszter: Félix Rosenbluth. Munkaügyi miniszter: Mordechaj Benfou. Közlekedésügyi miniszter: Davis Remez. Szociális ügyek minisztere: Rabbi Meir Levin.

LAPZ RTAKOR ÉRKEZETT:

Gromiko nagy leleplező beszéde a Biztonsági Tanácsban

Lake Success, a B. T. ülésterme, jun. 15., éjjel 9—12.

Bernadotte, az Uno békéltetője, táviratban értesíti a Biztonsági Tanácsot, hogy a palesztinai fegyverszünetet a felek betartják. Felhívja a tagállamokat, hogy az európai kikötőkben ellenőrizzék a Palesztinára az arab államok felé induló hajókat: fegyvert és fegyveres utasokat ne engedjenek a hajókra, katonakorú emberek külön táborba kerülnek. A Tanács

Franciaország, Hollandia, Csehszlovákia, Lengyelország, Magyarország, Jugoszlávia és Bulgária. A postaszolgálat további kiterjesztése is hamarosan várható.

Jiszárel első külföldi vendégei

Az ideiglenes zsidó kormány megalakulásának pillanatától kezdve biztosította a rendet Izraelben és a háborút az ország határain kívül tartotta. Lev érthető, hogy a külföldi látogatók érdeklődése hamar megindult. Pálcot-jelentés arról számol be, hogy az első híresebb látogatók között Arthur Köstler, a magyar származású író, a „Tolvajok az éjszakában” című palesztinai regény szerzője, valamint Mane-Katz, a híres festő kereste fel az új Zsidó Államot. Olaszországból Bastianato szenátor vezetésével egy újságírócsoporthoz érkezett az országba.

Jiszárel első követei

Az ideiglenes zsidó kormány Elijáhu Epsteinre nevezte ki Izrael első követének az Egyesült Államokba. Epstein, — aki palesztinai születésű — korábban a Jewish Agency amerikai hivatalának vezetője volt. Shertok az izraeli kormány franciaországi képviselővel Morris Fischert bízta meg. Fischer nevezetesen palesztinai születésű és korábban a Jewish Agency párizsi központja politikai ügyosztályának volt a vezetője. A Csehszlovákiában megnyitott izraeli követség vezetésére miniszteri ranggal Jehud Überall kapott megbízatást. Az új követ korábban különböző balkáni országokban képviselte a Jewish Agencyt.

ség Palesztinában. Az ellenőrzést a Biztonsági Tanácsban képviselt azon államokból kell küldeni, amelyek erre hajlandók. Ennek keretében kíván a Szovjetunió 5 ellenőrző tisztet küldeni. A javaslatot a szavazásnál nem fogadták el, mert mellette csak Gromiko és Ukrajna megbízottja emelte fel a kezét, 9-en tartózkodtak a szavazástól.

Ezután Gromiko nagy leleplező beszédet tartott: „Csodálatos, — ugymond, — hogy amikor az eredeti felosztási terv gyengítéséről van szó, az USA-nak mindig sikerül kellő számú szavazatot kapni, de ha annak erősítését, megvalósítását kell megszavazni, az igen tisztelettel megbízottak tartózkodnak a szavazástól. Az állandóan változó politikát mutató USA azért nem szavazta meg ezt a javaslatot, amely a felosztási terv tárgyilagosságot keresztülváltat akarja biztosítani, mert ügylészik, ismét fordulat áll be az amerikai politikában Palesztinát illetően. Dehát akkor miért nem vallják ezt itt nyíltan. Az orosz javaslat visszautasításának körülményei arra mutatnak, hogy nem alaptalanok a különböző helyekről kapott értesüléseink. Ezért felhívjuk minden érdekelt figyelmét: egyes államok úgy látszik csak azért hoztak létre fegyverszünetet Palesztinában, hogy a békéltető segítségével, a Biztonsági Tanács hála mögött, új megállapodásokat kössenek az önálló Zsidó Állam kárára és egyes hatalmak javára.”

Gromiko leleplezése megvilágítja, miért terjeszti az angol és amerikai rádió, hogy Bernadotte-t „békéltető” munkájában semmi korábbi megállapodás nem köti, szabadon vehet fel új javaslatokat. Érthető most már, miért igyekeznek a Biztonsági Tanácsban a Szovjetuniót kizárni az ellenőrzésből és értelem kap a BBC szerda hajnali jelentése is: Bernadottenak sikerült egyes arab vezetők hozzájárulását megnyerni Palesztina kantondíjs megszervezéséhez — sádjai minta szerint. A terv az angol-amerikai felügyelet érdekében született.

(GELLÉRT)

Agynemű, pizzama, pongyola, köntös, fürdőruha

INGKLINIKÁTÓL

Hivatkozára 10% engedm. Szentkirályi-utca 2. (Rákóczi-utná)

Székely Emil ékszerész 26 Rákóczi-ut 26. Brilláns, ékszer, arany, ezüst, órák, ves, cserél és elad.

Budai mártírok emlékművének felavatása.

A budai hitközség június 20-án, vasárnap délelőtti avatja fel templomában a mártírok emléktábláját és a mártírokra vonatkozó „Emlékezés könyv”-t, kegyeletos istentisztelet során, amely d. e. 10 órai kezdettel az utolsó, d. e. 12 órai kezdettel pedig a látványos templomban lesz. A hitközség előjárósága a mártírok hozzátartozóit ezúton is meghívja

Glosszák a hétről

HORST WESSEL volt tudvalevően a náci ideálja. Erről a bicskázó diákról, aki a legzüllobb emberek közé tartozott és utcai nők kitartottjaként élt a küllelkeken, indulót is készített a hírköristák. Olyan indulót, amelyben a többi között a bicskázás dicsőítéséről és a zsidók véreinek „spriceléséről” is szó van.

Horst Wessel dicsőségét azonban nemcsak ez a dal, a hírhedt Horst Wessel-Lied őrzi, hanem az a könyv is, amelyet dr. Inge Wessel-Sanders aszszony, Horst Wessel huga írt. Ez a könyv külön fejezetet tartalmaz Horst Wessel antiszemitizmusáról és ebben a fejezetben a szerző olyan fasizta és antiszemita lónust használt, amely „méltó” Horst Wessel szelleméhez.

Mindéz azonban nem volt akadály annak, hogy a hageni náciállamítási bíróság felmentse dr. Inge Wessel-Sanders-t. Sőt, mindez az angol hatóságokat sem akadályozta meg abban, hogy megnyugodjanak az ítéletben. A németországi angol zóna főparancsnoksága kielégítőnek fogadta el Horst Wessel hugának Horst Wessel dicsőítő és fasizmust, valamint antiszemitizmust terjesztő hugától azt a kijelentését: „Képesnek érzem magam a demokrácia elsajátítására.”

A SZOVJETUNIO MINISZTERTANÁCSA a moszkvai Állami Zsidó Színház-at és az Állami Zsidó Színházakadémia-t Michoelsz-ről, a híres zsidó színészről nevezte el.

Az emlékezés alkalmából a moszkvai Állami Zsidó Színházban emlékünnepeket tartottak, amelyen lelik Fejer, a világ-hírű jiddis költő méltatta azt a munkát, amelyet Michoelsz nemcsak a színházi világban, hanem a közéletben is végzett. A nagy színész, akinek emlékéket a Szovjetunio kormánya ilyen különös megbecsülésben részesítette, tudvalevően hosszú ideig elnöke volt a Zsidó Antifasiszta Bizottságnak.

Jehezkel Dobrusin a Színházakadémia kegyeletét róta le. Azt fejegette, hogy Michoelsz humanista volt, harcos szocialista-humanista.

BULGÁRIÁBAN a zsidóság soraiból sokan vettek részt az ellenállási mozgalomban. Sok zsidó fiatal ember küzdött a partizán csapatokban is. A legnagyobb partizán-akciók egy-

két, a ruszesuki kőolajfinomító felrobbantását Emil Sechergischi, a fiatal zsidó kommunista vezette, akinek nevét ma Bulgáriában egyesületek és utcák őrzik.

AZ ÁLLAMOSÍTOTT ISKOLÁK sorában Bulgáriában — mint I. B. Baruch tanár, a bolgár zsidóság egyik vezetője elmondotta — két zsidó elemi és két zsidó középiskola is van. Ezek az általános állami tantervvel működnek, de — különös zsidó jellegükre való tekintettel — az állam beillesztette ebbe az általános tantervet a zsidó történelmet is.

A KANADAI JIDDISNYELVŰ „WOCHENBLATT” vezércikkben tiltakozik az ellen, hogy az európai antiszemitizmus főmeggyilkos vezetőit sorra beengedjék Kanadába.

„Ugyanakkor, — írja a lap — amikor a kormány nem engedi be az angol kommunista párt vezetőjét, Harry Pollitt-ot, Hitler és Mussolini volt csatlósainak, háborús bűnös gyilkosoknak szabad beutazást biztosít. Legutóbb engedték be Kanadába D. Andrejeszki-t, aki ukrainai pogromok vezetője volt a hitlerista megszállás idején. Beengedték Dimitrij Danzov-ot, a közismert ukrán fasistát. Mit keresnek ezek a gyilkosok országunkban? Miért legyen a mi országunk Hitler csatlósainak, a náci banditáknak menedékhelye? Miért hallgatnak a zsidó testületek vezetői, a zsidó kongresszus, a Bné Brit páholy?, Ne hallgassanak! Indítsanak erőteljes kampányt a kormány hatóságok előtt testvéreink gyilkosainak börtönbe juttatásáért! Állítsák őket bíróság elé és feleljenek gaztetteikért az emberiség ítélőszékére előtt!”

A „BUND”, a hatalmas multu és fontos történelmi szerepre visszatekintő zsidó munkáspárt, amely Lengyelországban igen erős volt és ma is komoly tényező, elhatározta, hogy nem vesz részt többé a nyugateurópai, vagy amerikai szocialisták részvételével lezajló szocialista

konferencián. A határozat rámutat arra, hogy a nyugati szocialisták fel akarják támasztani azt a kapitalista Németországot, amely a zsidók kiirtásában döntő szerepet játszott. „A Bund megállapítja, hogy a lengyel szocialista és kommunista pártok közeli egyesülésével Lengyelország olyan ultra lépett, amely a zsidó galuti történelem nagy és fontos fejezetének befejezését is jelenti.”

ÉRDEKES STATISZTIKAI ADATOKAT KÖZÖL Németországban a zürichi Israelitisches Wochenblatt új száma. Berlinben — mind a négy szektort tekintve — 15.000, Hamburgban pedig 1350 zsidó él.

Hamburgban 27, Oberhausenban 38, Duisburgban 40, Speyerben 3, Frankenthalban 15, Gernersheimban 2, Kaiserslauternban 21, Landauban 20, Ludwigshafenban 24, Neustadtban 9, Pirmasensben 19, Zweibrückenben 5, Frankfurtban 700, Trierben 37, Aachenban 79, Trierben pedig 290 zsidó található.

Trierben a 37 zsidó között egyetlen tíz éven aluli gyermek van.

A LENGYEL ANTISZEMITIZMUS-ELLENI LIGA megállapítja: „A zsidóellenes mozgalom nyílt és brutális formája végleg megszűntnek tekinthető. Hátramaradt azonban a további felvilágosító munka. Felszólítottuk a katolikus egyházat, hogy küldje el képviselőit a ligába. Eddig még nem érkezett válasz.”

AZ ANTISZEMITIZMUSRÓL írt érdekes cikket — mint a World Jewish Congress magyarországi szekciójának lap-szemléjében olvassuk — Harry Sacher a New Judea új számában. Erdemes belőle idézni:

„A nemzsidók félnek a zsidóktól, de meg is vetik őket egyben és noha a felsőbbrendűség látszatát igyekeznek fenntartani, alacsonyabbrendűnek érzik magukat. A zsidókat okosaknak, de élősdinek tartják, lelkiileg és szellemileg erőseknek, de politikailag gyengék-

nek. A nemzsidók szemében nem vagyunk normálisak, mert nincs saját országunk, de minden országhoz van közünk. Palesztinára lehetné tenné, hogy normálissá váljunk. Részesülünk kell mindabban az erőnyben és bűnben, amit a közösség létrehoz, amikor saját sorsát intézi, saját földjén és saját elgondolása szerint formál egy olyan társadalmat, ahol a fizikai és szellemi környezet egymással összhangban van. A zsidó nép belső normalizálódása a Zsidó Állam létrehozásához költve. A belső normalizálódás viszont segítséget nyújthat abban az irányban, hogy szétoszlassuk a nemzsidóknak azt a tudatalatti érzését, amelyből az antiszemitizmus fakad. Ha pedig Palesztinából nemcsak egyszerű országot fogunk tudni csinálni, hanem olyat, amelyik a civilizációnak példát és utat mutat, akkor a zsidókat nemcsak elfogadják, hanem talán meg is becsülik majd.”

QUEBECK a kanadai antiszemitizmus központja. A városi képviselőtestület nemrég határozatot hozott, amelyben megtiltotta újabb zsinagóga építését. Most nagy küzdelem folyik a közélet különböző fórumain a rendelkezés ellen, amely a vallás szabad gyakorlatának alapelveit mélyen sérti és amelyhez hasonló intézkedésre az utolsó időben csupán a hitleri Németországban volt példa.

BOLIVIA — mint külföldi lapokban olvassuk — stockholmi konzulátusán nem ad ki vízumot a „semita faj”-hoz tartozóknak. A Zsidó Világkongresszushoz jelentések érkeztek, amelyek szerint Bolíviában erősödik az antiszemita propaganda és megalakult a Zsidóellenes Liga is.

LAKE SUCCESBEN, az Egyesült Nemzetek szervezetének ülésén nemrégiben javaslat hangozott el, hogy vonják meg a szabadság jogát az antiszemita lapoktól. Az indítványt nagy többséggel elutasították. Az angol kiküldött is ellene foglalt állást. Ez megfelelő egyébként teljesen a jobboldali „szociáldemokratákból” álló kormány ama közelmúltban hangoztatott felfogásának, hogy Mosley megrendszabályozása veszélyeztetné a szabadságjogokat. Az angol Hitler imitátor — az Atlee kormány jóvoltából — továbbra is zavartalanul terjesztheti a fasizmust és az antiszemitizmust. Szóban és írásban. Ahogy kedve tartja.

Ciánózás és takarítás olcsón, garanciával — Egyes butoroknak ciánkemence
FISCHER, V., Bajcsy-Zsilinszky-út 56 — Telefon: 123-977

Szőnyegek vétel — eladás
UNGAR Király-utca 14.
Rákóczi-út 42.

Alexandr Fagyejev regénye Lewinsohn zsidó partizánvezéréről

Irta: Gervai Sándor

Alexandr Fagyejev „Összeomlás” című regényével lépett a szovjet írók élére. Ezt a művet „Tizenkilencen” címmel fordította Illés Béla magyar nyelvre. Mi volt az, amit Fagyejev e regényében oly magásra értékeltek bírálói és olvasói? A szép és az élet minden árnyalatát érzékelhető stílus? Igen, ezt is. De Fagyejev nemcsak szépen írta meg ezt a regényt; az irodalmi közvélemény azt csodálta benne, hogy elsőnek ismerte fel azt a nagy változást, amely a zsidóság és a nemzsidó világ közötti viszonyban bekövetkezett. Ezt a fordulatot Fagyejev nem a gazdasági, politikai, vagy szellemi élet terén mutatta be, hanem éppen azon a területen, ahol a zsidót évszázadokon keresztül nemcsak egy országban, hanem az egész földkerekségen kigunyolták: a katonai, a harci élet terén.

Fagyejev, Lewinsohn zsidó partizán alakján keresztül érzékeltette, hogy a társadalmi és gazdasági viszonyok megváltozásával, a szocializmus eljövetelével, mennyire megváltozott a zsidóságnak a harchoz, a fegyveres küzdelemhez, a fegyverekhez való viszonya. Lewinsohn ősei, kétezeréves azétiszóralásuk óta, amióta feudális és kapitalista társadalomban éltek, nem vettek részt a népek küzdelmében. Kiért is harcoltak volna Lewinsohn ősei? A főnemesség oldalán, hogy gyarapítsák erejüket, hogy időtlen-időkig elnyomhassák és kizsákmányolhassák a jobbágyok millióit? Vagy talán a különböző vallásháborúkban vitézkedtek volna, hogy támogatassák az elfoglaltságot, az előítéleteket és a vallás köpenyegébe burkolt hatalmi vágyat? Esetleg a nyersanyagok után törekvő imperializmus eszménye hevitette volna lelküket, hogy érte vérüket ontották volna? Nem, a zsidó évszázadokon keresztül nyugodtan lütle és elviselte, hogy gyávnának, fegyverfogásra képtelennek, a katonai művészettől és bátorságtól távolállónak gunyolják őt, de semmi kedve nem volt ahhoz, hogy résztvegyen olyan háborúkban, amelyek idegenek voltak lelkétől.

De az októberi szocialista forradalom egyesapásra megváltoztatta ezt a magatartást.

Fagyejev Lewinsohn ragadja ki a sok közül, ezt az alacsony-termelű, hosszú, vörös szakállú férfit, aki a koreai tanyák népét szervezte partizán csapatokba, hogy kiverje segítségükkel a japán és Kolesák-bándákat, akik az angol imperializmus sugalmazására, megármadták a fiatal Szovjetuniót. Milyennek látja Fagyejev Lewinsohn, a zsidó partizánvezért? Olyannak, amilyen valóban volt. Külsője után nézve senkinek sejtene benne a céludatos szervezőt, a bátor harcost, a hűséges bajtársat. Lewinsohn igénytelen, mint a koreai parasztlak és a szibériai bányászok, akiknek veszélyes életét él: ugyanazt az ételt eszi, — ha hozzájuk élelemhez — mint ők, velük együtt ül hideg éjszakákban a táborláz mellett ugyanolyan nyers íréfakkal szórakoztatja bajtársait, mint amiket ők mesélnek el, nem azért, hogy gyönyörködjenek ezekben a trágár elbeszélésekben, hanem pusztán azért, hogy ellótsák az időt, amíg elérkezik a harc, vagy a fegyvergyakorlatok ideje. Erre pedig nem sokáig kellett várakozniuk, mert mind a japánok, mind a kozákok átkaroló mozdulatokba bekerítették Lewinsohn csapatát. Fagyejev itt nem is annyira a harc részleteivel foglalkozik, hanem inkább azt mutatja be, hogy Lewinsohn hogyan viselkedik a küzdelemben, hogyan varázsolja az elcsigázott partizánokat hősöké, akik megkísérik a lehetetlent és áttörnek az ellenorradalmi csapatok gyűrűjén. Lewinsohn lovagol az élen, fáradtan, betegesen, ő az egyedüli, aki ismeri és tudja, hogy milyen veszélyben vannak, de olyan erős és őszinte benne a koreai és szibériai partizánok iránti ragaszkodás, szeretet és felelősségérzet, hogy ellitkítja testi fájdalmait, magára vállal minden

felelősséget s megmenti azokat, akiket, ha mással nem, de önfeláldozással, csodával határos módon, meg lehet menteni: 19 embert, akikkel eljut az idegen megszállóktól érintetlen területre, amelynek lakosságából még nagyobb, még fegyelmélettel partizántábori szervez.

Lewinsohn alakja nem Fagyejev költői képzeletének a teremtménye: élő ember, aki később a Szovjetunió petróleum-ügyének a vezetője lett. Zsidó emberről így regényt eddig még nem írt senki. A regény: öök általában elfogultan ábrázolták zsidó hőseket: vagy esztelenül, vagy eltorzították: az ember is, a tettei is kissé bizonytalanok voltak, s nem győzték meg az olvasót. Fagyejev nem is akar meggyőzni senkit semmiről, hanem mint a világ legtermészetesebb eseményét jegyzi fel, hogy az oroszországi folyó környékén Josif Abramovics Lewinsohn, zsidó partizánvezér, mint élt és harcolt. És még valamit mond el Fagyejev: azt, hogy a koreai parasztlak és a szibériai bányászok, akiket Kolesák generális propagandistái azzal akartak elidegeníteni, Lewinsohnról, hogy hatalmas összeget ígértek annak, aki elfogja és átadja Lewinsohn az ellenforradalmároknak, ezek a partizánok nem távolodtak el Lewinsohnról, nem hajlottak a csábításokra, hanem együtt harcoltak vele egészen a győzelemig s később a béke korszakában együtt építettek és dolgoztak.

A zsidóság galuti történetében ez volt az első eset, amikor a zsidóval nem sikerült szembeállítani a fegyvertragadó proletárokat s az, hogy a partizánokat nem sikerült pogrommegényekké aljasítani, biztosította a győzelmet a régi elnyomók fölött. Fagyejev regénye a világirodalomba úgy vezet be zsidó hőst, hogy nem kéri tőle sem vallásának, sem népiségének feladását, sem hűvös nyainak a megtagadását, hanem azt, hogy ismerje fel helyét azoknak oldalán, akik a pogromvezérek uraimának megdöntéséért harcolnak.

Ismét ima és hálának hangzik fel a Zsidó Gimnázium templomában

A felszabadulás után csak több mint egy esztendővel térhettek vissza a gimnáziumok a Széchenyi-utcai templom épületbe. Az újjáépítés a tantermekre és a belső berendezés pótlására korlátozódott, a helyiségekben teljesen megsemmisült, valahol csodálatosan szép templom rendbehozatalára még nem gondolhattak. Az „Uj Élet” beszámolója már arról, hogy a folyó tanévben mozzalom indult az iskolában a templom újjáépítésére. A mozzalmat természetesen a Hittközség vezetősége is segítette. Egyesült erővel megindult a falazás, amelynek eredményeképpen — bár még nemcsak padok, hiányzik az új festés stb. — az elmúlt pünkösztől a nyilasok óta először ismét ismét istentisztelet lehetett tartani az újjáépülő templomban. Az ifjúság és szülői zsufoltság megőrzötték a gyönyörűen kivilágított és virággal, levélfüzerekkel felszerelt templomot. Az avatáson a hittközség elnökségét és előjáróságát Domonkos Miksa ügyvezető, a zsidó Világkongresszust dr. Geyer Mihály képviselte. De örömmel vett részt a pesti zsidó ifjúság ünnepén a Chevra Kadisa és a Zsidó Gimnázium Barátság Egyesületének vezetősége is. Az avató beszédet dr. Schlésinger Miksa rabbi-vallásánár mondotta.

Másnap, a szombat délelőtti istentisztelet keretében a zsidó leánygimnázium vette át ismét a szolgálatot a templomban. Az istentiszteleten a leánygimnázium VI. a osztálya kétféle zászlót adományozott az iskolának. Dr. Zsoldos Jenő megható beszéd keretében vette át a zászlót, amelyet a zsidó helytállás szimbólumának tekint mind a zsidó jelenben és jövőben egyaránt.

CYRMEKÁGYAK, világhírvégek legelőszóiban

HIMMLER

műszoval VI. Zichy Jenő u. 32. (Nagyvárosi utca mellett.)

A pontos, megbízható

„DAVAJ” BOY-vállalat minden elintézi. — (Éjjel-nappal) Teher-tárolással.

Király-utca 21. Telefon: 226-893

ÜZLETEK

EXPONÁLT helyeken felosztva is előnyösen kaphatók **FELLNER Szt. ISTVÁN-körút 30**

SZOMBATTARTÓ, mérlegképes könyvelő, magyar, német levelező, francia tudással állást keres. „Gyarmat” áru szatember” jellegre a kiadókba.

KIVÁNDORLÓK!

Szállítmányozási szaktanácsára van szüksége?

Forduljon

Buchsbaum Jakab
nemzetközi szállítóhoz
V., Vadász-utca 10
Tel.: 120-450, 120-451, 126-843

GYÖRGY ENDRE:

Ilonka és Klári

KÉT EGYSZERU, szolid, szolid név: Ilonka és Klári. Tiszta, szappanszagú, álmódoszemű valaki jelenik meg mögötte. Szinte érzed a friss, üde lehelletét. Ilonka fehérre meszelt, földszintes vidéki ház ablakából hajlik ki, hogy kíváncsi tekintettel szemlélje a kisváros járóútját, akiknek gondosan rejtgetett titkát ő is oly jól ismeri. Hála mögött a hűs szoba, tele ódon barokkokkal és régi emlékekkel; tavalyról maradt befőtteslevek és óvasféle illattal, amely a levegőben, az enyhe dohosság, a szegfűszeg és a paprikásosírka szagának keveréke. Klári Budapesten él, ez bizony nem álmovilág, itt már keményen meg kell dolgozni a mindennapért, a helyi pályák helyett a neki dikált hivatalos levelek mondanivalóját firkészi, arra ügyel, hogy tiszták legyenek a „szűrés” és hogy hibátlan, szinte légiesen könnyed munkája, amely pontosan olyan, mint ő maga, mindenben „elnyerve” szigorú, de igazságos főnökének tetszését, elismerését. Neki is vannak „álmai”: színház, egy-egy jó hangverseny, végezetül pedig a „nyugodt” családi élet, de hát ezek távoli ködökben rajzolódnak. Egyelőre a valóság az, hogy nyakig uszlik a munkában és arra sincs ideje, hogy magának nagy hirtelenjében fogkefével vagy darab szappant vásároljon; nemhogy arra a „sura” gondoljon, aki legutóbb is „annyira” kunyerált, tartson vele vasárnap, amikor kirándul, vagy strandra megy. Eh, vasárnap talán még több dolga van, mint a hét köznapjain. Rendbe akarja tenni a szobáját, szeretné kimosni néhány ruhafabját, meg stoppolni, varrogatni is kellene. Ilyennek képzeljük mi Ilonkát és Klárit. De az az Ilonka és az a Klári, akiről az alábbiakban mondok majd el egyetelmást, nem is ilyen halk, finom, nem ilyen lábujjhegyenjáró. Gondolnád, hogy a szerény polgári nevek mögött két vadmacska, két mérgestigő húzódik meg és vérbenforgó szemmel, sziszegve harapva belém is, ha tehetné?

*

ILONKA IS, KLÁRI IS felügyelő volt a deportálótáborban. Vadak, elszántak, kemények, szivtelenek. A rangjuk: Blokova. Ez is olyan német rövidítés, sőt náci-találmány, mint a többi. Összevont betűösszetétel, amely kegyetlen foglalkozást takar. A Blokova a blokkokba tömörített szenvedő nők parancsnoka, üldözője, kergetője. A blokk-felvigyázó. Egyik kezével az étellel osztotta, azt is szűkösön, mert, mint minden „szem”, ő is inkább magát szerette, mint a társait, a másikat korbácsolt, dorongolt, szíjat szorongatott, amellyel az alája rendelték

sújtott, nagy megrökönyödésre ezeknek az amugyis könnyező lelkeknek, de teljes megelégedésére a megbízóknak, az SS-nek, amelynek a Blokova teljes odaadással a szolgálatába szegődött. Ezek a „korbácsos” Ilonkák és „sebhelyes-nyakú” Klárik — így becézték őket deportált társaik — nem voltak tulajdonképpen szörnyűségek. A maguk rongy életének nem is a megmentéséért, mert hiszen a kegyencük nem forogtak életveszedelembe, hanem a fenntartásáért, a botcsinálta pozícióért, a második tányér levesért, a többlet-margarinért, a jobb fekvőhelyért eladták a saját és kollégájuk lelkiudvét az ördögnek. Az is horogkeresztes specialitás, hogy a „szennyes munkát”, a zsidók „fegyelmét”, állandó sakkbanlétet, megfélemlítést zsidókra bízta, akik között — fájdalom — mindig akadnak vállalkozók. A lágerélet igen mélyre zuhanlatta a legeg és gyöngye testen kívül az esendő lelket is. A mohóság és kapzsiság nem ismert halált, hiszen a „minden mindegy” nihilista szemponttalansága járta vad dervislancát. Aki egy kevéske hatalomhoz jutott, még, ha társai bőrre, egészségére, sőt életére is, fenéig kiélvezte azt. „Ugyis vége mindennek” — mondogatták és azok, akik otthon szegényesen, nyomorultul, rossz sorsban éltek, itt a pokol tizenévi pecsenyét akartak sütni. Ebben a feje tetejére állított, az erkölcsnek még a foszlányai-ból is kivetkőztetett világban nem törődtek azzal, hogy mindez a viszonylagos jólét, amit minden emberi érzés, testvéri szolidaritás, egymás iránti kötelező gyöngédség legteljesebb félreugrásával maguknak szereztek, csak ideig-óráig tarthat. Inkább homokba dugták a fejüket, csakhogy ne kelljen tudomásul venniük a százszor, ezerszer kipróbált náci-szisztémát: a kivételezettet, a dédelgetettet adott pillanatban még szörnyűbb sors vár, mint az átlag-üldözöttre, mert a horogkeresztes banda nem tűrt tanút, nem akart életben hagyni cinkost, aki hírét viszi szerke a világba mindama galádságnak, amit ők elkövettek. „Legalább addig éljek jól!” — ez volt a jelszavuk a Blokóváknak és a Blokkálltesteknek, akik nem váltak asszony, és férfítársaik millióinak egyszerűbb, de hősiessébb végétét. „Vezetők” akartak lenni ott, ahol szégyen volt az élre ugrani, kilépni a sörből, harsány szint ölteni, amikor a szürkeség mindent

egybeolvasztó színtelensége tart és talán védett is valamennyire mindenkét. Persze erős egyéniség, kemény karakter kellett hozzá, hogy az Ilonkák és Klárik ne váltják a kinálkozó nagyon is kétes értékű „karriert”, ne szédüljenek meg az SS-legények csábos mosolyától, amellyel a testvérüldözés husángja vagy ostora mellé a pótladag mézédés marmeladot átnyújtottak. Bizony ők nemcsak a „gyöngye női nem” tagjai voltak, hanem még gyöngébb embereknek is bizonyultak. Gyafók voltak, esendők, akiket az avas kevert német túróval, a kanálnyi mustáros zöldborecsárgarépá-péppel, a szelektált fűrészporkenyérral le lehetett venni remegő lábukról, de ugyancsak ezekkel a moslékba való Mischungokkal meg tudták keményíteni a szívüket, lelkiüket, érzéseiket. Az én elméletem (és gyakorlatom is) mindvégig az volt az internáló- és deportálótáborban, hogy az „ilyen” helyen nem szabad vállalni semmit, egyúttal kell haladni, éni és szenvedni az úgynevezett elvárhatóra írt cselekedet, tizedekkel és százakkal. De, ha mégsem lehetett külni valamiféle kímés megbízatás alól, akkor azt úgy kell megoldani, hogy abból a bajtársakra semmiféle hátrány ne származzék. Sőt, inkább az előnyét élvezze. „Korbácsos-Ilonka” és „Sebhelyes-Klári” külön bűne az, hogy tulit játszott a szerepét. Szinte köröszakolta a náci-lapsokat, amelyeket ők szívesen szolgáltattak a primadonnáknak, hiszen azért verték össze oly lelkesen tenyerüket, mert szadista közzel, amugy igazából élvezték a grandiózus cirksőt, a keleti átkot: a testvérgyilkosságot. Ezt akarták látni és akadtak, akik a nagy attrakciót „látalták” nekik.

*

A MI ERŐSSÉGÜNKNEK, lelki biztonságunknak és a csontigatózó, hólyagos sebek gyógyulásának bizonyítéka, hogy galád és elvetemült mostoha testvéreink bűnéről hajlandók vagyunk teljes nyíltsággal, az ítélethirdetés legszigorúbb hangján beszélni. Egyszer végre szóvá kell tenni ezeket a szerencsére nem túl gyakori, mégis kirívó, sőt szégyenletes eseményeket. Mi tudjuk, hogy az ember gyaró, esendő, nem mindenki földrészről anygal és az életet az ész megnyilvánulásain kívül, ösztönök irányítják. Nincs kollektív felelősség, mint ahogy

kollektív bűnösség sincs. (Ennek az ellenkezőjét ugyancsak a náci találatok ki és elsősorban reánk vonatkoztatták.) De azt, aki vétett, nemcsak a maga fajtája, hanem — ami még szörnyűbb! — az emberiség eszméje nye ellen is, kivételük sorainkból. Azt nem védjük, hanem magunk is büntetjük. Az nem testvérünk, hanem, ha közülünk való is, ellenségünk. Ugy kell vele elbánni, ahogyan ellenséggel szokás. A Blokóvák esete eszembe jutott más hasonló bűnöket, amiket férfiak követtek el a különböző táborokban. Legtöbbjüket már utólag az igazságszolgáltatás. Közéjük tartozik a nagy kötött-szövött áru üzlet egyik tulajdonosa, akinek emberfelelenségéről, sőt eszekegyedségéről köteteket levő történeteket tudnak az ő akaratán kívül megmenekült deportált-társaik. Vajjon mi a titka annak, hogy a *furor* így kiszabadult az emberi testbe zárt börtönéből és törve, zúzva pusztított mindent, ami az útjában akadt? Mi magyarázza a Gónosz kíméletlenségét elhatárolódását a Jó fölött? A lélek titka...

*

LELEKTANI REJTÉLY

Legalábbis számomra az — a nemrégiben elfogott két nő-hajcsár is, *Izkonics Klárának*, az auschwitzi tábor szobaparancsnokának az esete kevésbé bizonyult, mint az Ilonkák, akik asszonyneven *Kein Mórénák* hívnak. Közös nevezőre nemcsak az hozta őket, hogy azok bűnöket követtek el, hanem az is, hogy csaknem egyidőben és hasonló körülmények között fogták el kettejüket Budapestben, békés életük egy-egy önfeladott pillanatában. Klári éppen *táncolt* az egyik nagyvendéglő virág- és fűz-ékesítette nyári helyiségének ötórán táján. Itt ismerle fel egyik bajtársnője, akit ez a táncosláb Klári nem tudott a halálba kergetni, de, aki igazolta, hogy ült, verte, rugdosda a deportált magyar zsidó asszonyokat és lányokat, s valamennyiüknek „megigérté”, hogy a gázkamrában fognak megfulladni, mint az édesanyjuk. Már maga a figyelemzavar és az a nagyon tapintatos utalás a „kedves mama” elmulasztására, csipkefinom lelkületet vall. Klári nagyon jó pszichológus is, mert tudja, hogy enyhén ijesztő kijelentése megleszi a maga hatását, a zajongók elnéminak és ő teljes nyugalomban fogyaszthatja jól megérdemelt dupla vacsoráját. De rossz jó, mert nem sejtette meg, hogy valaha valaki mindenre emlékezni fog, adott alkalommal (helytűgés közben) figyelmezteli őt és — bocsánát a kifejezésért — „leken” neki két olyan hatalmas pofont, hogy, aától mindent elfelejt és érthetően „nem akar emlékezni semmire”. Ő az egyszerűbb, mondhatni szimpla kis fenved. Harapott, fogat embertársa húsát vája, aminek nyomán vér serkedt, most horogra került,

Grossz Arnold

orth. kóser pensiója

közvetlen fürdőparknál olcsó

árak. Bpesti érdeklődés 227-085

Hajduszoboszlón

ketrecbe zárták, ahol kilombolhatta magát és talán meg is szelődül. Korbácsos Ilonka, a bergeni börtön haláltábor lakója, kegyetlen kínzója, aki mint maga mondta, „alféle felügyelő” volt, szintén fogoly. miután a köruli áruházban hosszú ideig szövögetett maga köré családja biztosságeretelt keltő pók-hálót. Ilonka azonban nem előszög meg a celia magányosságával és ott a lelkiismeretvizsgáló lehetőségével. Nyilvánosságra vágják. „Nyilatkozott” a sajtónak és nemes egyszerűséggel kijelentette, hogy ő nem szadista-foglalkozású egyén, hanem költő és író, aki deportálótábori élményeit (és nyilván azokat az élményeket is, amelyekben ő részesített másokat), a nem kevésbé egocentrikus „En” című kötetben örökítette meg. De a mélylélektan körébe nem is ez, hanem a többi kijelentése tartozik. Szerinte nem történt más, csak „fegyelmelte” a Häftlingeket, akiket azért kellett így kezelni, mert „az ilyen helyen mindenki elálatiasodik.” A „mindenki” alatt persze csak társnőit érti, önmagát nem. Ő megmaradt jó tündérnek, szólni nem tudó Hamupipókének, a női szalon parfümös ladyjének. Cáfolta, hogy korbácsos lett volna. Neki csak szíja volt. Lényeges különbség? A borszif csapása, hasonlása nem olyan fájdalmas, mint a korbácsé? További védekezése valóságos vádirat önmaga ellen. „Akkor feljelentettek, írgyelttek, mert ott jobb dolgom volt, mint nekik. Kicsinyes eljárás az ilyesmi; én nem lenném...” Ilonka nagyszóki volt a Blokova szerepében. Lehetett is, mert „megszeretett az SS-nő, a fő-Blokova. Éhes és rongyos voltam. (Már nem volt éhes?) Felöltöztetett. Csizmát kaptam. Beköltöztetett a szobájába. Ágyban akartam aludni, nem földön.” Az újságíró megkérdezte, hogy nem sajnálja-e az áldozatát? Korbácsos-Klein-Ilonka a korbácsos vagy szíjjal hadonászókra egyaránt jellemző mondatlaltorkolta le: „Ugyanezt csinálták volna én is, ha őket szereti meg valaki és kiemeli a pokolból. Mindenki ezt tette volna!” Hát nem, Ilonka, ezt mégsem lehet ilyen könnyen elnézni! Nem mindenki pusztította volna társait, csak azért, hogy ráadás csizmát viselhessen és ágyban aludhassék a deportálótáborban, míg a többieknek kivérzett a meztelen lába és szörpészes asszony-tesók jéghideg betonpadlón felrengtek...

MINDEZ már nem is az íróra, hanem az idegrendszerre tartozik. Korbácsos Ilonka és Szombathelyi Klári problémájának megvilágítása érdekében dr. Kulcsár Istvánhoz fordultam.

— Azokra az objektív, klinikai vizsgálataimra utalsz, — válaszolta, — amelyeket visszatért deportáltakon végeztem. Az eredmények összegezése ér-

telmében a deportáltak lelki életére az érzelmi élet kóros elzárulása, az érdeklődés beszűkülése volt jellemző, ami néha olyan fokot ért el, hogy önmegfigyelésre hajlamos egyének idegennek tűntek önmaguk előtt. Az ösztönélet széles területen kisgyermeki fokra esett vissza, az érdeklődés közepontjába az evés került, a saját én megvédele lett a legfőbb érdek. Azok a részletösszönök uralkodtak el az egyénen, amelyeket a lélekelemzés orálisnak és szadistikusnak nevez. Az önszeretet, a narcizmus a kisgyermekre jellemző mértékben vált ismét urrá. Ez ösztönformák minden megsértése vagy fenyegetettsége azonnal heves indulati eszményeket váltott ki. A vágy és a kielégülés közötti feszültség kivárása és elviselése, amely a kultúráltság egyik legfontosabb fokmérője, minimálisra csökkent, az emberek állandó izgalmi türelmetlenségben éltek, és vágyaik kielégülésekor nem voltak tekintettel senkire és semmire sem. Ez ösztön-elváltozások és személység-eltorzulások alapján fejldhetett ki a Korbácsos Ilonka típusa. Sajnálatlaltal kell megállapítanunk, hogy azok között, akiket a véletlen a többiek fölötti szerephez jutaltott, az ilyen, hatalmával viszázó, embertelenül, viselkedő egyén nem kivétel volt, hanem inkább szabály. E magatartás kialakulásában az egyéni hajlam és kultúráltság mellett olyan mechanikus tényezők is nagy szerepet játszottak, mint a deportáltság tartalma. Feltűnő volt mindenesetre, hogy azok, akik valami pozitív világnézettel rendelkeztek, nem estek áldozatul e lelki fertőzéseknek és passzívan is jobban elviseltek a szenvedéseket. Mint pszichiáter, aki a biológia és a társadalomtudomány halálterületén dolgozik, nem mellőzhetem a típus társadalmi előidéző tényezőinek megemlítését sem. Az érzelemszegény, durva, erőszakoskodó, hatalmaskodó ösztönember az elmult kor cseméjének politikai formájának, a fasizmusnak kitenyészett képviselője. Eredete a nietzschei Übermenschig nyúl vissza. Nem más, mint a sallangoktól megisztított, nyersen öszinte, „felsőbbrendű” germán ideál. És itt legyünk elég őszinték annak megállapításához, hogy az ilyen felsőbbrendűség megtalálta zsidó mását Ottó Wein-

inger fantáziájában. Weininger úgy aránylik Nietzsche-hez, mint Korbácsos Ilonka az SS-hez. A fasizmusnak talán egyik legretentebb lelke az volt, amikor az üldözöttet az üldözőjéhez hasonlítóvá változtatta.

*

NEM VAGYOK szadista, az emberkínzást, a lélektiprást, a gyengék elnyomását, az erőszakot minden ízében, minden megnyilvánulásában el- és megvetem, de mégis azt mondom: Korbácsot a fasizista módszerekkel dolgozó Korbácsos Ilonkának és Kláriknak!

Gervai Sándor: Számantóra

Gervai Sándor legújabb könyve meglepetés az olvasó számára. Eddigi műveiből úgy ismerjük Gervai Sándort, mint az irodalmi miniatűrök finomtolu rajzolóját, a zsidó sorsok, zsidó problémák avatottkezői boncolóját. Mindenki, aki végigolvasta Gervai Sándor „Szorongás a Dunaparton”, vagy a „Sóvárgó fiatalok” című novelláskötetét, lapaszállhatta, hogy az elmult szomorú évek súlyos megpróbáltatásai mennyire rányomták bélyegüket minden írására. Szépek, művészek voltak ezek az írások, de valami hiányzott belőlük, tul komorak voltak. Nos, legújabb könyvében, a „Számantórán”, min ha megszabadult volna az emlékeknek lekőre nehezede súlyától. Aranyos derű, játszi könnyedség lengi át ennek a százharminye oldalas könyvnek minden sorát. Szerzője elmerül a diákkori napsugaras években. Együtt drukkol a felező diákkal és megkönyhobbítottan sóhaj fel, mikor annak sikken meg szabadulnia a feje fölött lebegő sötét végtől, a székundától. Visszaszáll a múltba, ahol nincsenek problémák, vagy ha vannak, azok akörül forognak, hogyan menjenek be Kelomen és Lidu ketten egy jeggyel a Diadalmoziba.

Údó olvasmány ez a könyv, minden során érződik, hogy írója kedvvel és szeretettel írta. Nyelvezete egyszerű és mégis művészi. Gervai Sándor egész biztosan ír a jövőben még nagyobbigényű műveket, de a „Számantóra” akkor is egyik legkedvesebb könyve marad.

(Kecskeméti)

Hitközségi élet Szombathelyen

Az önálló Zsidó Állam kiállításának alkalmából a szombathelyi hitközség, újonnan épült imaházában istentisztelet volt.

Dr. Horovitz József főrabbi az ereci zászlóval letakart oltár előtt halásos beszédben fejlette ki a Zsidó Állam jelentőségét és imádkozott a Hagana győzelméért.

Dr. Hacker Iván a hitközség elnöke volt az ünnepi szónok. A Zsidó Állam jelentőségét egy gondolattal lehet kifejezni: Mitől menekült volna meg a zsidóság, ha az önálló állam és a szabad bevándorlás néhány évvel előbb született volna meg?

*

A WIZO szombathelyi csoportja alakuló ülést tartott, amely megválasztotta a tisztikart. Elnök: dr. Horovitz József, társelnök: dr. Hacker Iván, dr. Dénes Imréné, tikkár: Hirschler Rezsőné, Blau Zsigmondné, jegyző: Halász Margit, pénztáros: Szűcs József, háznagy: Schönfeld Tivadarné lett.

Ezúttal megválasztották a választmány és az ellenőrző bizottság tagjait. Az új tisztikart az előjáróság és a képviselőtestület nevében dr. Hacker Iván hitközségi elnök üdvözölte és vázolta a WIZO nagy feladatait.

*

A hitközség kulturális ügyosztálya nagysikerű művészeti rendezett. Brandl Józsefnek, a kulturális ügyosztály elnökének megnyitása után Róbert Mária budapesti előadó-művész legendákkal és történetekkel mondott el és osztaltan tetszést aratott. Sonnenfeld Miklós zongoraművész számával kitűnő sikert ér el.

*

A hitközség múlt évben felavatott új székháza kerthelyiséget bővített, amely most nyílt meg, ahol a vidék legelőkelőbb társadalmi és kulturális élete folyik, a kulturális ügyosztály komoly művészeti programm megvalósításán fáradozik.

Kivándorlók!

Használt és új

hajókofferok és bőröndök

nagy választékban

WEIL Népszínház-26 utca-26

Telefon hívó: 136-816

SZOMBATON ZÁRVA

MATEINE Király-u. 16
CIANOZO Tel: 227-420

Nyári ruhák szakszerű vegytisztítás, ballonok inpregnálása,
BALOG GYÖRGY kolmosfestő, vegytisztító
Andrássy-ut 33.

Nagymező-utcai oldalon. Telefon: 221-129.

Rongyaiból megúnt, elviselt kötött holmiaiból, gyönyörű torontali szőnyeget készít
Ehrenfeldné VII., Izabella-u. 67

Bazini máglyák

(Két közlemény)

Írta: SZILÁGYI GÉZA

I.

Dr. Kohn Sámuel, a Pesti Izraelita Hitközség múltjának egyik legfőbb rabbi, aki nek megértő szeme 1870 körül gyöngéden végigsimogatta a gyermekifjú Herzl Tivadar karcsú alakjának körvonala, 1884-ben közzétette „A zsidók története Magyarországon” című munkájának, fájdalom, csak első kötetét. („A legrégebbi időktől a mohácsi vészig”) Befejező második kötele, az általános magyar történelmi és a különleges zsidó-tudomány nagy, maig sem helyreállított kárát, melyben, legfőképpen egy-egy részletben, odavetett vázlatban rekedt. E pazarló könyvben, ahol csak rányílt, lépten-nyomon olyasmire akadsz, amitől szellemekben gazdagabbul távozól az olvasás lakomájáról.

A hatvannegy éves, szerzőjét régen túlélt, egyáltalában el nem avult, sajnos ma már nehezen hozzáférhető könyvnek előszavából idézek néhány elvi jelentőségű, még mindig nagyon időszerű sort. Idézem, mert noha a tudós szerzőnek a magyar nyelv nem volt már bölcsőben megtanult anyanyelve, mégis oly szigorú szabadsággal megfogalmazott mondat, hogy legügyesebb körülírása, vagy leglelkiesmeretesebb kivonatoló ismertetése is csak könnyelmű felhígítást és értelmének jelentős árnyalatokkal való meghamisítását jelentené. A nyolc lapnyi előszóból kénytelen kézzel kisérdett e néhány sor — tudósnak és érdeklődő laikusnak egyképpen súlyos fontosságú mondat — így szól: „Nem könnyű dolog, zsidó történetet írni, kivált egy ország zsidóságának különleges történetét. Az efféle monográfiákban gyakrabban és kirívóbban ismétlődik amaz ismeretes jelenség, hogy események, viszonyok, a szemlélt álláspontjához képest, más-más színben tűnnek fel. Ahol a felekezeti sérelmekre utal, ott a hazafiság helyes intézkedést, a körülményekkel igazolható jogos eljárást lát. A semleges bíráló pedig egyiküknek sem ad igazat. Mert másképp ítélt a felekezeti érület, másképp a nemzeti tudat, meg másképp az elfogultlan tárgyilagosság. S ép ez utóbbival vajmi ritkán találkozunk, kivált mai napság, ha zsidókról van szó... Ennek tudatában szándékosan kerültem, hogy e könyvemben párhuzamot vessék a múlt meg a jelen közt, s tartózkodtam attól, hogy az új magyar zsidó-kérdést megvilágítsam a magyar zsidók régi történetével. A kísértés gyakran közelített: kitértem előle. Arra szorítkoztam, hogy

a történelmi tényeket úgy soroljam fel, amint hiteles kulfők szerint lefolytak s hogy egymásközt, valamint az országos viszonyokkal való összefüggésük kiderítsem. Jelentőségük igazságos megítélése céljából itt-ott még utaltam a többi, kívált a szomszéd országokban élő zsidók egykorú történelmére. E történelmi tények hadd álljanak itt száraz számok gyanúnt. Az eredményt maga az olvasó vonja le belőlük. Előrelátom, hogy ez az eredmény jelenleg *különbé, nagyon, de nagyon is eltérő lesz.* Idővel talán összehangzóbbá fog válni, akkor tudniillik, ha majd zsidókról elfogultanabbul fogunk olvasni, és — szívesen megengedem — tárgyilagossábban írhatni, mint ma.”

II.

1884-ben íródottak ezek a sorok, de éppen úgy ma is *íródtak volna.* A bármilyen nemzet kebelében, bármilyen nyelven megszólaló zsidó történetíró tragikumát klasszikusan igazán klasszikus tömörséggel foglalta kegyetlenül elszomorító diagnózisba dr. Kohn Sámuel, mondván, még egyszer kiemelem: „Másképp ítélt a felekezeti érület, másképp a nemzeti tudat, meg másképp az elfogultlan tárgyilagosság.” A világ képe 1884 óta szinte hihetetlenül megváltozott külső és belső szerkezetében egyaránt. Dr. Kohn Sámuelnek a zsidók cselekedeteit tárgyáló és elemző történetírásról agyunkba és lelkünkbe vésődő diagnózisát azonban, amely korántsem Magyarországra szorítkozott, hanem, hogy úgy mondjam, *tudományi világ-jelenséget* alapított meg és fejezett ki már szinte fontoság ridésséggel, ma éppen oly jogos, megokolt és helytálló, mint amilyen több mint hét évtizeddel ezelőtt volt. Figyeljünk meg az egész világ szellemi megnyilatkozásait. Az egyetlen Szovjet-Oroszországot kivéve, ugyszólván még sehose sem teljesedett be Kohn Sámuelnek, különben is nagyon óvatosan, szinte félénken hangzólatott az a reménysége, hogy majd — „idővel tán” — zsidókról elfogultanabbul fog-

nak olvasni és tárgyilagossábban írni, mint 1884-ben tették. Ha Kohn Sámuel ma még éne, maga ismerné be, hogy ez a reménysége, vagy inkább csak felhevése *tulságosan vérmes volt.*

III.

A magyarországi zsidók mártírológiájában — a hitleri dögvesz előtt — magásra fölörnyosodó *fekete gyászobeliszk* illeti meg a pozsony-megyei, tulnyomórészt németek-lakta Bazin zsidóinak 1629-ben páratlan szörnyűségekkel megcselt *elcsúszott elvégzése.* Egy korabeli német röpiratka a vérvádban, egy keresztény gyermek megölésében *vadállati kinszásokkal* kicsikart kényszervallomások alapján bűnösöknek találta és aztán *máglyahalállal* megakoltatott zsidóknak számát vagy *harmincre* laksálta, mert a nyolc és tíz éven átúri gyermekeknek csodálatosképpen megkegyelmeztek az „irgalmas” hóhérok.

Dr. Kohn Sámuel helytelennek és pontatlannak véli ezt az egykorú német forrásból eredő adatot, mert szerinte a bazinihoz hasonló kisebb közösségekben, amelyek a korabeli tudósítás szerint külön zsinagógája, közösségi épülete, zsinagóga-szolgája és zsinagógái előjárói voltak, körülbelül százötven, kétszáz is lehetett a lakok száma. Dr. Sellmann Rezső, a tudós lexikografus, aki azonban a hitlerség pokolvaros járványának e világra zúdulása előtt halt meg, a bazini tömeges máglyahalál napját, 1529 május 27-ét, amelyen harminc, de esetleg sokkal több zsidó pusztult el, agg és ifjú, férfi és nő, felnőtt és serdülélen gyermek, „a magyar zsidóság történetének legtragikusabb napjaként” síratja, szinte átkozva „a szörnyű barbárságot”, amelyhez hasonló „sem aelőtt, sem azután nem sújtott magyar zsidó hitközséget.”

1929-ben, amikor ez a keserű megállapítás történt, egyáltalában nem volt tulzás ílyesmit leírni. Azóta Hitler nem is százaszorosan, hanem *százszázszorosan* túltett a pozsony-szentgyörgyi és bazini grófon,

a sötétemlékü, németvérű Wolf Ferencen, aki merőben anyagi okokból, nyereségvágyból, a zsidókkal szemben fennálló *adósságaitól szabadulni vágyva* koholta a vérvádat és I. Ferdinánd királynak is, hatalma tudatában, fülltet hányva, végrehajtatta aljasságban vele vetekedő bírálva, a bazini „urak” a máglyahalálós gyilkosságot. Ez a szörnyűség, ha nem is megdöbbentette, de a rendesnél jobban *felfigyeltette* szinte egész Európát. A hitleri barbárságnak méretei szinte megszámlálhatatlanabbul nagyobbak voltak, de a gyilkosságban ártatlanok meggyilkolásában tudatosan és szándékosan kéjelegő lélek, a bazini gyilkosság szerzője ugyanaz volt. Rettenetes, hogy ez a lélek egyelőre még mindig él.

Pontosan nem lehetett eddig megállapítani, csak sejteni, hogy Voltaire tulajdonképpen mire gondolt, amikor *számtalan levele között igen sokat ezzel a stereotip kifirással fejezett be: ércsész l'infamelt* (irtsátok a gyalázatos!) A wolfi lelket, amelynek a hitleri lélek csak *eredék vagy százszázalék hatványra való emelése*, — humanizmus ide, humanizmus odal — *ki kell irtani*, mert különben elben semmi kétség, ez a *lélek habozás nélkül kiírja majd azokat, akik jókor egészen nem végeztek vele.*

(Befejezés következik.)

Sós Endre rádióelőadása a varsói konferenciáról

Hétlőn este Sós Endre rádióelőadást tartott a *baloldali szocialisták varsói konferenciájáról.* Ez a konferencia tudvalevően üdvözölte a világ szabadságharcos népeit és ezek sorában az *önálló létért küzdő palesztinai zsidóságot*, továbbá *Izraelt*, az új zsidó államot. Ugyanakkor a jobboldali szocialisták, az úgynevezett „Marshall-szocialisták” bécsi konferenciáján, amely minden határozatában a nagytőkés szempontokat érvényesítette és vigyázott a kapitalizmus érdekeire, egyetlen szóval sem emlekezett meg a palesztinai zsidóság törekvéseiről.

BAJTÁRSÁK!

KI TUD

Friedman Viktorról

szül. 1908. Tiszafüreden. volt szerkesztő, 1933. januárban Kápolnánál elhunyt. Erőteljesen kér felcsúszni: Kápolnánál, Budapest, Eötvös-utca 10.

KARCSUSÁG TITKA:

EHRENTHALNE fűzőszalonja

Budapest, Dohány-u. 39. Telefon: 424-281. Melltartós kombinék, fűzőruhák hozott anyagból is.

Mielőtt haját festeti vagy daueroltatja, mutassa meg **RENCZES** hajfestőmesternek VI., Csengery-utca 84. Hajmunkák. Pedikűr. Nyíltáru

HASKÓ MÉRNÖK CIÁNOZ

Telefon 222-223. CONTACT porral irt poloshát garanciával, szobánként 30 Ft-tól. Kórházak, penziók, szállodák karbantartása

Debrecenbe érkezett munkaszolgálatos hadifoglyok névjegyzéke

Hirsch László, Bp., VI., Csen-
geri-u. 62/b.

Herschkovits Jenő, Miskolc.
Hoch József, Kaposvár.
Habel Károly, Gyöngyös.
Steiner Dezső, Celldömölk.
Hirschhorn Pál, Budapest.
Schreiber Ignác, Devecser.
Erdős Nándor, Budapest.
Somló Tibor, Budapest.
Elmhorn Miklós, Budapest.
Müller Ferenc, Sárospatak.
Riez Ferenc, Gyöngyös.
Szántó Sándor, Monor.
Szűcs Frigyes, Budapest.
Rényi István, Budapest.
Rózsa Tibor, Orosháza.
Májer Sándor, Szombathely.
Szántó Tibor, Budapest.
Rosenthal Lajos, Budapest.
Richter Sándor, Budapest.
Fenyvesi Lajos, Nagykamizsa.
Moskovitz Ede, Okány.
Luno Nándor, Mezőkovác-
háza.

Mihály Ernő, Tab.
Mezei Máttyás, Sikkösd.
Pécsi Lajos, Tétlőn.
Fleischer Márton, Kiskőrös.
Reich Andor, Budapest.
Ornstein Jenő, Debrecen.
Fleischner István, Budapest.
Feldmár László, Budapest.
Friedmann László, Budapest.
Rosta György, Budapest.
Riesz Tibor, Budapest.
Lichtblau Sándor, Nyiregy-
háza.

Neumann László, Alsógöd.
Riesel Hermann, Nyíracsa.
Schwarz Imre, Vilmány.
Fehér György, Budapest.
Gábor László, Budapest.
Frenkel Sándor, Budapest.
Vachtel Márton, Sárospatak.
Klein Ignác, Kunszentmárton.
Ofner Béla, Budapest.
Révész József, Budapest.
Grünfeld Tivadar, Gyöngyös.
Korda István, Pestőrsébet.
Munk Károly, Ujpest.
Dr. Grosz Alajos, Budapest.
Káldor Zoltán, Budapest.
Preis Roland, Budapest.
Altmann Sándor, Debrecen.
Balázs György, Budapest.
Bisitz Ernő, Budapest.
Bokor László, Budapest.
Rondi István, Budapest.
Braun Miklós, Budapest.
Burger Ferenc, Nyiregyháza.
Weisz Hermann, Sátorlajau-
hely.

Eisler Gyula, Budapest.
Réti Emil, Berettyóújfalú.
Klein László, Budapest.
Spitz Miklós, Budapest.
Dr. Rothbart László, Bpest.
Szántó György, Budapest.
Holländer Sándor, Budapest.
Dr. Zimmermann László, Bp.
Spányi Tibor, Budapest.
Halász József, Budapest.
Zweig Béla, Budapest.
Spitzer József, Budapest.
Stein György, Budapest.
Ravies Pál, Budapest.
Reisz Miklós, Nyiregyháza.
Hermann József, Budapest.
Róth Bernát, Budapest.
Róth Géza, Mátészalka.
Pogány Miklós, Budapest.

Schwarz György, Budapest.
Schäffer József, Budapest.
Erdős Sándor, Budapest.
Handel Jenő, Budapest.
Bergstein Pál, Budapest.
Dán György, Budapest.
Deutsch Lajos, Pestszentlőrinc.
Gerő György, Budapest.
Goldberger Vilmos, Budapest.
Grün Andor, Budapest.
Grünberger László, Budapest.
Grünbaum Sándor, Gyöngyös.
Grünwald Károly, Forrónes.
Holzer Tibor, Budapest.
Kalz Endre, Debrecen.
Dr. Kálmán Endre, Budapest.
Kertész György, Kecskemét.
Klein Ervin, Budapest.
Klein Lajos, Nyírmada.
Klein Sándor, Nyírmada.
Klein Tibor, Budapest.
Gahányi Imre, Ujpest.
Liebstein Pál, Jászkarajenő.
Nuszbaum László, Budapest.
Vajda Ferenc, Budapest.

Weisz István, Budapest.
Weinberger Antal, Budapest.
Sammler Tibor, Budapest.
Molnár Ervin, Budapest.
Majer György, Budapest.
Mandel Hermann, Budapest.
Moller Pál, Jászberény.
Drucker Jenő, ?
Gerlert Mihály, Vác.
Gottfried Gyula, Budapest.
Kardos Endre, Budapest.
Kertész József, Budapest.
Guttmann Sándor, Békéscsaba.
Jósz József, Ujpest.
Katz Ferenc, Nyíracsa.
Klein Andor, Poroszló.
Klein Béla, Sajószentpéter.

Klein Dezső, Budapest.
Klein Ignác, Budapest.
Klein István, Budapest.
Kopze György, Budapest.
Kohn Béla, Budapest.
Klein Jenő, Onod.
Keppel Rezső, Vác.
Krausz Endre, Budapest.
Krausz György, Budapest.
Kreiser Vilmos, Budapest.
Kurcz László, Budapest.
Vajda Jenő, Budapest.
Weisz Ernő, Szombathely.
Weisz Gábor, Ujpest.
Weisz Jenő, Budapest.
Weisz Mihály, Budapest.
Weisz Ottó, Budapest.
Willinger Ignác, Budapest.

A Degobnál jelentkezett munkaszolgálatosok:

Mózes Arnold Budapest, XIV.,
Francia-u. 44. sz. 101/12. sz.,
Sri Morsin 7275/10. sz. lager,
Jozefovics Elek, Miskolc.

Széchenyi-u. 12. sz. 701/12. sz.,
Sri Kohovina 275/6. sz. lager,
Ritter László, Szeghalom,
121/Vép, Charkov.

Izrael Brodie, az új angol Chief Rabbi

Hosszu mérlegelések és ta-
nácskozások után a Britbiroda-
lom zsidóságának kiküldöttjei
egyhangilag Israel Brodie-t vá-
lasztották meg főrabbinak. Jo-
seph Herman Hertz-nek 1946
januárjában megüresedett he-
lyére. A hivatalos beiktatás
június 28-án lesz a New Syna-
gogueban. Ez a tisztség közel
kétszáz esztendő óta Brodie előtt
öten töltötték be. David Tevele
Schiffre ruházták először a
méltóságot 1765-ben. Őt kö-
vette Solomon Herschell, Na-
than Marcus Adler, Hernán
Adler és Joseph Herman Hertz.
A Jewish Chronicle nem mu-
lasztja el megjegyezni, hogy a
sorban csupán kettő (Herschell
és Brodie) angol származású.

Brodie Newcastle-on-Tyne-
ben született 1895-ben. Teoló-
giai tanulmányait a londoni
Jews' Collegeban, egyetemi ta-
nulmányait Londonban és Ox-
fordban végezte, ahol a B. Litt.
címet nyerte. Anán b. Dávid
törvénykönyvének forrásait ku-
tató értekezésével. 1917—1918-ig
mint tábori lelkész Franciaor-
szágban és Belgiumban szolgál.
1923-ban rabbidiplomát szerez

és ugyanez évben Ausztráliába
kerül a melbournei hitközség
rabbiszékébe. 1938-ban a Jews'
Collegeba kap meghívást mint
tutor és a homiletika előadója.
1940-ben újból bevonul és lá-
bori lelkészként a Közép-Kele-
ten teljesít szolgálatot (huza-
mosabb ideig Ereben is) a
légierőnél; később visszakerül
hadtestéhez alezredesi rangban.

Brodie multja, munkássága
és képességei alkalmassá teszik
a felelősségteljes pozíció betöl-
tésére. Az angol és az össz-
zsidóság, Izrael állama és a
galut szempontjából ugyanis
nem érdektelen, hogy kit vá-
lasztott az angol zsidóság val-
tási és szellemi vezetőjéül. Az
új Chief Rabbi rabbinikus kép-
zettsége, tudományos hajlandó-
sága, szervező készsége, politi-
kai kapcsolatai, pozitív zsidó
beállítottsága, erős cionista meg-
győződése mindmegannyi adottsá-
gok és reménykeltő biztosíté-
kok eredményes munkára
1939-ben alkalmam volt meg-
ismerni nevelői munkáját a
Jews' College-ban, 1947-ben ta-
nuja lehettem lenyűgöző szó-
noki erejének, szókimondó bá-

torságának; élvezhettem közvet-
len és színes egyéniségét, ta-
pasztalhattam kulturáliságát és
könyvtárgongását.

Legyen benne prófétai erő,
hogy felrázhassa az angol zsi-
dóságot szellemi és szociális
téren egyaránt, hogy megte-
hesse kötelességét Erecce és a
sulyosan megpróbált európai
zsidóság maradékával szemben.
Adja meg neki a Gondviselés,
hogy beválthassa jelmondatát:
„Békét teremtek a földön.”
(Lev. XXVI. 6.)

Ehhez a munkájához szívből
kíván szerencsét a magyar zsi-
dóság.

SCHEIBER SÁNDOR

A Goldmark Károly zeneiskola évező hangversenyei

az V., Fürst Sándor-utca 21/b
szám alatti kultúrteremben:

Június 17-én, csütörtökön:
zongora, hegedű, kamarazene-
ének- és beszédművészeti nő-
vendékek hangversenye.

Június 22-én, kedden: az ének-
szabadiskola hangversenye, ve-
zei Kelen Hugó tanár.

Június 24-én, csütörtökön: az
opera-szabadiskola hangversenye,
vezeti Fraknói Károly karnagy,
előadásra kerül Mozart újkorú
operája, a „Zaide”.

Június 30-án, szerdán: az
énekgyűjtés és kamarakórus
hangversenye, vezeti Fraknói
Károly karnagy, előadásra kerül
Händel pástorijátéka, az „Acisz
és Galatea”.

Az előadások kezdete délután
háromnegyed 6 óra.

Gyermekágy, gyer-
mekbutor, játéktár Vicánál
Nagyatádi Szabó-utca 50.

MODERN PARÓKAK, pótrészek művészi kivitelben ALTSCHÜLER E.

BUDAPEST, VII., CSÁNYI-UTCA 12
TELEFON: 421-057

SIRKÓ LÖWY-nél BUDÁN

II., Fő-utca 79 (Ganz-utcai vill. megállóánál.) Leszállított árak! Tel.: 160-573.

Zsidó Testvér!

Izrael földjén véres harc tombol, zsidó fiatalok százai csnek el a szabadságért, a zsidó jövőért. Vértük és áldozatuk kérdezi Tőletek:

Megtetted-e kötelességed népeddel szemben?

Kiveszed-e részedet a harcban?

MAGYAR CIONISTA SZÜVETSÉG

A Zsidó Állam megalakulásának ünneplése Chicagóban és Newyorkban

Chicago, 1948 máj.

Talán a palesztinai zsidóságon kívül sehol a világon nem ünnepelték meg május 17-én olyan nagy lelkesedéssel és örömmel, mint az Egyesült Államok területén. Chicagóban, a város legnagyobb termét, a Studium Hall több mint 25.000 ünnepelő zsúfolásig megtöltötte; rajtuk kívül helyszűke miatt, kint a szabadban legalább még 20.000 ember lepte el a környékei utcákat és ott hallgatták meg a hangszórókon közvetített műsor felejthetetlenül mély határu számait.

Az ünnepélyen megjelent több illami vezető, ú. m. Green, Illinois állam kormányzója, Chicago város polgármestere, Brooks szenátor, Crumb, a P. M., Newyork egyik legtekintélyesebb napilapjának szerkesztője, aki a világszerte nagy hírnevet szerzett „Behind the sliver curtain” című könyvet írta, melyben mint a Palesztinába küldött vizsgálóbizottság egyik tagja nyíltan leplezte azokat az angol és amerikai államférfiakat, akik illokbán az arabokkal szövetkeztek a zsidó állam létrehozása ellen. Továbbá a zsidóvallású és zionista ügyekben résztvevő Fischer, a bírói karnak egyik legkimagaslóbb tagja és Arvey ezredes, Illinois állam demokráta pártjának feje, a vezető rabbi és zsidóintézmények élénálloí. Ezek közül a legkiválóbb szónokok méltatták a nagy történelmi nap jelentőségét. Az ünnepély fényét nagyban emelte az amerikai és zsidó művészi zene és az éneklés előadása.

A műsor legkimagaslóbb pontja volt, amidőn az amerikai Himnusz és a Hatikva hangjai és katonai díszsereg felvonulása mellett felhúzták a hatalmas amerikai lobogó mellé a zsidó lobogót is. Ennél meghatározóbb nem lehet elképzelni a teremben és a szabadban levő közönség színni nem akaró ujjongásban tört ki.

Sajnos itt is beigazolódtott a régi tapasztalat, hogy „nincs zsidó öröm mély gyász nélkül.” Mert ennél az ünnepélynél is kötelesség volt megemlékezni a halmilli mártírokról. Amidőn az egyik itteni legjobb kántor az énekekkel szívet-

tépően „Jizkört” énekelt fölöttük, a jelenvotakból kitört a fájdalom zokogása.

Rendkívül hatásos volt a Hagana hadseregéből néhány héttel ideküldött megbízott felvonulása. Ez, mint amerikai ifjú, még a második világ-háború előtt ment ki Palesztinába és belépett a zsidó hadseregbe. Több véres harcban vett részt az arabok ellen. Olyan kiváló szónoki erővel vázolta a palesztinai helyzetet, hogy szinte szemünk előtt láttuk az ott lefolyt lázas eseményeket és éreztük, hogy innét csak anyagi segítséggel segíthetjük a Hagana hősi hadseregét a biztos győzelemre. A beszéd olyan hatást váltott ki, hogy óriási összeg jött azonnal össze.

*

Ehhez hasonló magasztos ünnepségeket rendeztek minden zsidó lakta városokban és kisebb helyen is. Newyorkban a legnagyobb teremben, a Madison Square Gardenben tartották a legimpozánsabb ünnepséget. Ott több mint 10.000 ünnepelő jött össze. Nagyrésztük nem fért a terembe és annak ellenére, hogy esett, kint a szabadban a hangszórón át hallgatták az ünnepély lefolyását.

SOL. J. FISCHER

NYILATKOZAT. Az Uj Elet 1947 novemberében megjelent III. évfolyam 47. számában, a „Glosszák a hétről” rovatban közleményt tettünk közzé a balassagyarmati népbiróság egyik tárgyalásáról, illetve annak utójátékáról. Megírtuk, hogy az esetet az egyik politikai hetilapból vettük át. Most alkalmunk volt meggyőződni arról, hogy közleményünk tartalma a valóságnak meg nem felelt és ezért sajnálkozásunknak adunk kifejezést. E sorokkal egyben elégtételt kívánunk adni a balassagyarmati népbiróságnak.

S I R K Ö
ADLERNE

M á r t í r t á b l á k
J u t á n y o s á r o n .
S o m o g y i B é l a - á t 7 .

Gyűjtsük külön a hulladékpapirost

Mindenki tudja, hogy a papiros belföldön található nyersanyaga a hulladékpapiros. A nagyközönség átértékelte a hulladékpapiros-gyűjtés fontosságát és így elérhetővé vált, hogy a hulladékpapiros begyűjtése hónapról-hónapra emelkedik. Mégis szükséges, hogy a közönség bizonyos utmutatást kapjon a helyes hulladékgyűjtésről. Fontos az, hogy mindenki tudomásul vegye, hogy a hulladékpapiros nem szemét, tehát már a gyűjtésekor más helye van, mint a szemétnak. A háztartásokban akkor gyűjtik helyesen a hulladékpapirost, hogyha el választják a másfajta hulladéktól. Ennek leggyegyszerűbb módja az, hogy minden háztartásban célszerű tartani papiroskosarat vagy más eszközt, mint pl. régi ruháskosarat, zásokot vagy használatban nem lévő ládát és ide gyűjteni a hulladékpapirost. Mi kerülhet a papirkosárba, ládába vagy zsákba, ami hulladékpapirosnak összegyűjtve a gyártás nyersanyagaként szolgálhat? Kioltott újság, rádióműsor, reklámanyomatványok, villamosjegyek, régi iskolafüzetek, levelezőlap, öreg folyóiratok, élelmiszer- és másfajta árucsomagoló-papirosok, zacskók, idejét mult régi tankönyvek, régi naptárak, ponyvaregények, kifizetett számlák, régi iratok, stb. De nem értéktelen a hulladékgyűjtés szempontjából az elhasznált puderes, hintóporos dobozok, cipődobozok, valamint különböző tubusok, mint pl. a fogkrém, cipőpaszta, gyógyszer-kendőcsök borítói. Hulladékpapiros még a színház- és mozijegyek.

Nagyobb házakban a háztartások túlzott igénybevételét elkerülendő, célszerű, hogy a papirost az összegyűjtött mennyiséghez képest hetenként vagy havonta a házfelügyelőnek leadják, aki szintén ládába vagy zsákba összegyűjti, a papirost értékesíti. Igen helyes volna, hogyha az egyes házakban a gyűjtést központilag a házmegebizott szervezné meg. Itt figyelmeztetni kell a közönséget, illetőleg azt, aki a hulladékpapirost eladja, hogy a hulladékpapirost eladni, illetőleg venni, csak iparengedélyen kívül „vásárlási igazolvánnyal” is eltátozott hulladékpapiroskereskedőnek szabad.

A legfontosabb tehát megjegyezni a közönség számára azt, hogy a hulladék nem szemét, a papiros tehát a papirkosárba vagy a gyűjtés célját szolgáló ládába vagy zsákba kerüljön és nem mindenféle szeméttel a szemétkosárba.

Megbízható,

vidéki, 40 éves, 1025-mindenes ajánlkozik azonnali magánnyomozó, kis családdal. Új könyvvel rendelkező, szakzervi, tag. Érdeklődés: Neteltes, Szondy-u. 42/b.

Gyakorlati Héber-Magyar Szótár

Szerzője: Isbétli (Manheim) Mór, az ismert héber nyelv-könyv- és szótáriró. A szótárszerkesztő tevékenységét először az 1934-ben megjelent Manheim-Grósz-féle héber-magyar szótár megírásával fejtette ki. Ez a tizenötödik évvel ezelőtti szótár eltűnt már a könyvpiacról, de nagyrészt el is avult, minthogy a biblia, misnái és gyvmonok nyelvénél elavult szókincsét is tartalmazta. Az új „gyakorlati” szótár, melyet Isbétli egyedül szerkesztett, kizárólag a jelenleg élő és állandóan gazdagodó héber nyelv szókincsét nyújtja alef-beth sorrendben. A szótárt — olvas-suk az előszóban — „chaluc testvéreimnek szántam, akik a magyar nyelvterületről aláznak és aláznak Erecbe, hogy segítségükre legyen a héber beszéd, irodalom, napi- és időszalet sajtó nyelvénél tökéletes megértésében. Az új szótár mintegy 10 ezer szót tartalmaz, valamennyi élő szó. A szótár így nem akar tudományos igényeket kielégíteni, de a mindennapi héber nyelv elsajátításában nagy segítséget jelent mind a diákoknak, mind a felnőtteknek. Minthogy pedig a gyakorlati igényeket kívánta a szótár kielégíteni, oly rendszert teremtett, mely valóban a szótár könnyű kezelhetőségét biztosítja. Ez elsősorban a sokrétű és nehezen felismerhető héber igeformák gyors megkeresését segíti elő. Így például a *hifil* vagy a *nifal* igeformákat a „h” illetve „n” betűknél külön is meg lehet találni. Az előszó végül részletes használati utasítást is nyújt. A kis betűkkel szedett, világosan áttekinthető, izléses kötésű szótár, mely a debreceni „Szabadság” nyomda szedése-nyomása és a „Farkas” kiadó kiadása, a magyar-héber kulturális kapcsolatok megerősítését nagy mértékben elő fogja segíteni.

Dr. GONDA LÁSZLÓ

A Hódmezővásárhelyi Izraelita Hitközség

a deportálásban és munkaszolgálatban elpusztult testvéreink emlékére június 20-án, d. u. 5 órakor

avatja fel

a templom előcsarnokában. Az érdekelteket szeretettel meghívja az ELNÖKSÉG.

NOÉMI

benzió és Széchenyi-hegyen ujonnan berendezett

GYERMEKOTTHON-a

ezés évben nyitva. Elsőrendű orvosi felállítás. Érdeklődés: Felhő-utca 11. ill. Agancs-utca 3. Telefon: 16-18-12

NYARALÁS ellenében tanítanak olaszul, kezdő kezdést, foglalkoznak is vele. „16 éves gimnazista leány” jellegre a kiadóra.

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

előfizetési díja:

egy hónapra Ft	5.—
negyedévre	15.—
félévre	30.—
egészévre	60.—
egyes példány	1.40

HIREK

— **Izraelita vallásos félóra a Rádióban.** Junius 22-én, kedden reggel 1/2 órakor izraelita vallásos félóra lesz a Rádióban. Beszél dr. Berkovits József rabbi, énekel Fenakel Miklós főkantor, kísér Fraknoi Károly karnagy.

— **A Szocialista - Cionisták (Ichud-Mapáj) Pártja** junius 21-iki összejövetelén Péterfi Endre izraeli kiküldött tart előadást: *Izrael és hadserege* címen. (Fürst Sándor-u. 21/b. d. u. 6 óra.)

— **Papp Károly-utca Budapest.** Papp Károlyról, a deportálásban eltűnt, kiváló tehetségű íróról a fővárosban utcai neveznek el.

— **A Csáky-utcai templomban szombaton ünnepelték Havas Sándor karmester 30 éves jubileumát.** Az ünnepeltet Fenakel Miklós főkantort a Tóra elé szólította, mialatt a pesti templomok egyesített énekkarának zsolttárai tették még ünnepélyesebbé a 30 éve működő, közszereketben álló karmester jubileumát. Majd dr. Berkovits József rabbi szívéhez szóló beszédében köszöntötte fel és áldotta meg, tisztelői, barátai és a templomjáró hívek gratulációja mellett. Az évtizedek óta fennálló Talmud Tóra 17-én, csütörtökön d. u. 5 órakor tartja növendékeinek évszázó vizsgáját.

— **A Magyar Izr. Kézmű- és Földművelési Egyesület (Mikéfé) junius 24-én, csütörtök d. u. 6 órakor tartja évi rendes közgyűlését a Pesti Izr. Hítközség tanácstermében.** (VII.; Sip-utca 12.) A lárgysorozaton az 1947. évi jelentés, a mérleg és az 1948. évi költségvetési előirányzat szerepel.

— **Huszéves érettségi találkozó a zsidó gimnáziumban.** A zsidó gimnázium 1928-ban érettségizett növendékei junius 20-án d. e. 11 órakor az iskolában (XIV., Szt. Domonkos-u. 10.) huszéves találkozóra gyűlnek össze. A zsidóság fölött elvonult vérzivatar nagyon megriktította sorainkat. A vértanúságot szenvedett lársaik emléket az iskolában felállított márványtáblán örökítik meg osztálylársaik. Ezt az emléktáblát a találkozóon leplezik le. Erre

a kegyeletos aktusra szeretettel meghívjuk a szülöket, hozzátartozókat és az iskola barátait.

— **Nyilatkozat.** Dr. Weisz Miksa debreceni főrabbi annak közlését kéri, hogy dr. Herschkovits Fabiánnak az Uj Élet egyik legutóbbi számában megjelent „Válasz a kitérteknek” című cikkében említett Sch. Gy. még az ő hivatalbalépése előtt tért ki.

— **Énekverseny.** A Vallásos Körök (Zsidó Diák Körök) junius 11-én, pénteken d. u. 1/4 órakor a Sip-u. 12. sz. alatt lévő díszteremben énekversenyt rendeztek. Az összes iskolák tanulói, énektanáraik vezetésével zsüri elé állottak, hogy bemutassák tudásuk javát. A zsürinek nagyon nehéz dolga volt, hogy a szebbnél szebb számok közül kiválassza a díjazásra ajánlandókat. A jelen lévő közönség olyan változatos és gazdag, kitűnő énekhangversenyt élvezett végig, amilyenre kevés alkalom adódik. Végeredményben a zsüri úgy döntött, hogy az első vándordíjat, a nagy ezüst serleget a Ráskai Lea V. ker. és a VI. ker. Állami leánygimnázium növendékei nyerték. A második vándordíjat, a kis ezüst serleget pedig a VIII. ker. Homokutcai Általános iskola növendékei érdemelték meg. A többi versenyző nagyon megérdemelt dícséretben részesült.

— **Köszönetnyilvánítás.** Mindazoknak, akik házasságkötésük alkalmával jókívánságaikkal felkeresték, ezúton mondunk köszönetet. Dr. Eisenberg Béla és neje.

— **FIUVÁHÁZI felvételi kérvények** most adhatók be. Csakis 6—9 éves koru árva jöhetnek tekintetbe. VII., Vilma királynő-ut 25. T.: 221—207.

— **A WIZO** junius 22-én a Fűzék kerthelyiségében (Vilma királynő-ut 35.) Garden-partyt rendez. Esős idő esetén fedett terem. Vendégeket mindkét alkalommal szeretettel vár a WIZO vezetősége.

— **Kallós Imre,** a „Hadarás” munkálása junius 7-én, csütörtökön este 1/28-kor, „Az Arab Liga és tagállamai” címmel tart előadást a Haavod Hacioni központi helyiségeiben (Arany János-utca 24.).

A Nőse Házudráchl junius 19-én szombati délelőtti 1/2 órakor Laudon-utca 3. sz. alatt kulturtermében Öng Szabbatot rendez. Előadók: Lóvi Slóvá: „A háromszéves Jerke”. Közreműködik: Berkovits Rezső főkantort.

— **Budai mártírok emléktáblája.** A Budai Izr. Hítközség előjárósága a budai mártírok emlékének hódolva, junius 20-án (vasárnap) templomukban kegyeletos istentisztelet ke-

relében felavalja a mártírok emléktábláját és a mártírok névsorát, személyi adatait tartalmazó „Emlékezés könyvé”-t. Az istentisztelet d. e. 1/2 órai kezdettel az újaki templomban (III., Kunfi Zsigmond-u. 49. sz. a.), d. e. 1/2 órai kezdettel pedig a lágmányosi templomban (XI., Boesky-ut 37. sz. a.) lesz.

— **A Pesti Izr. Nőgyűlet** junius 20-án, vasárnap délelőtti 11 órakor tartja 81. rendes közgyűlését a Cheva Kadisa székházának (VII., Erzsébet-körül 26.) földszinti dísztermében.

— **A VIII.—IX. ker. Nőgyűlet** junius 15-én különösen sikerült műsoros uzsonnadélután rendezett a Páva-utcai kulturteremben. A műsoros délután tiszta jövedelmét a Hagana céljaira juttatták.

— **Halálozás.** Néhaj Feldmann Mózes Rumbach-utcai rabbi özvegye, született Friedmann Jozefin, a tudós rabbi Simon Neutra leánya, 88 éves korában elhunyt. Junius 3-án temették nagy részvét mellett. Ábrahámsohn Manó főkantort gyászéneke után veje, dr. Urbach Henrik zágrábi főrabbi búcsuztatla megható szavakkal. Örv. Weisz Manoné hosszas szenvedés után, 79 éves korában elhunyt. Junius 4-én temették a rákoskeresztúri. A gyászszertartást dr. Katona József rabbi és Ábrahámsohn Manó főkantort végezte. Az elhunyt gyermekei: Verébely Mária, az OMKE titkára, Vértess István, a Pesti Izr. Hítközség osztályvezetője, Vértess József és Vértess Gyula, valamint menyéi, unokái, nagyszámú rokonsága és tisztelői gyászolták.

— **Magyar zsidó ifju amerikai sikere.** Ismét egy magyar zsidó ifju sikeréről számolnak be az amerikai lapok. Mácsai (Lusztig) János a Cincinnati kiállítás építészeti első díját nyerte el. Mácsai János 1944-ben kitüntetéssel érettségizett a budapesti Kölcsey gimnáziumban. Megjárta a német deportálólaborokat és a Mauthausen-

Meghívó

A SÁRVÁRI ORTH. IZR. HÍTKÖZSÉG ELŐJÁRÓSÁGA junius 27-én (Szombat 20-án), vasárnap délután 2 órai kezdettel a

mártirhalált halt

hozzátartozóinak emlékére emelt emlékművel üdvözlendő kerékben adja át rendeltető-ének. A gyásznapokra szerkesztett válogatott a hozzátartozókat és érdeklődőket.

BUTOROZOTT szoba kizárólag uriember részére kludó. Király-utca 47. II. 45.

ből Gunskirchenbe vezető úton az örökké hírhedt „halálmars” közben mellette lőtték le edesapját. A felszabadulás után Diamant Róberttel együtt készített terve nyerte meg az újpesti mártíremlékmű pályázatot. Amerikába a Bné Brit a Hilél ösztöndíjjal vitte ki s az Ohio állambeli Oxford város egyetemének építészhallgatója lett.

Hirek külföldről

Megalakul a Zsidó Cserkész Világszövetsége. A Zsidó Világkongresszus kezdeményezésére megalakul a Zsidó Cserkész Világszövetsége. Londonban lezajlott az előkészítő-értekezlet, amelyen tizenöt ország kiküldöttjei jelentek meg.

Meghalt a jugoszláv zsidóság egyik vezetője. Belgrádban meghalt dr. Friedrich Pops, aki a Jugoszláv Zsidó Hítközségek Federációjának elnöke volt több éven keresztül. Dr. Friedrich Pops 74 éves volt.

Zsidó diákok hozzák rendbe a theresienstadti temetőt. A prágai zsidó diákok szervezete elhatározta, hogy tagjai minden második vasárnap Theresienstadtbba mennek és ott rendbehozzák a zsidó temetőt. Ez a theresienstadti temető voltakép Európa zsidó tömegsírjainak egyike, hiszen a theresienstadti koncentrációs táborban képviselve volt ugyiszólván egész Európa zsidósága.

A belga zsidó szabók ajánlása a Haganának. A Belga Zsidó Szabók Uniója elhatározta, hogy 1000 egyenruhát küld a Haganának.

A bécsi zsidó hítközség csatlakozott a Zsidó Világkongresszushoz és elhatározta, hogy elküldi delegátusait már a Zsidó Világkongresszus legközelebbi ülészakára is.

Fiuk, Lányok Városa
Pilishen Subalpin klima
Strand
Budapesthez közel

KARP BÉLA
gyermekpszichológus

Liszt Ferenc-tér 2 Tel: 421-810

INTELLIGENS fiatalból nő keresek
— „2 személyes” házasság vezetésére, — aki jól főz és a háztartás minden ágában járatos. Jó fizetés. „Csalditnaként” igaz olthent nyújtának” köldgére a kiadóba.

DOIGÓZÓ, maszinvos utnak egy szoba úroven vagy bútorral kludó. Nagyon kíméletű 3—7-ig. Nefelejts u. 50. II. 10.

KÜLÖNAUTÓBUSZ ZALAEGERSZEGRE
a mártíremlékmű-leleplezésére

Visszatérésre aznap, oda vissza kb. 120 Ft. Jelenlézés junius 20-án. Fekete, Báday-u. 27. T.: 386—767.

Legszebb siremlékek márványból és svéd gránitból
Boros József, Dob-u. 2

Az Izraelita Felekezeti Alkalmazottak Országos Egyesülete közli tagjaival, hogy a **készítési nyaralattal** lehetőségét megoldotta. A nyárra kb. hat turnusban, összesen 60 bennlakó és 36 kinnlakó helyét biztosították. Rituális ellátásról gondoskodtak. Az üdülés **június 20-án** kezdődik és a beutalás két hétre szól. A résztvenni szándékozók minél előbb jelentkezzenek beosztásuk végéig az egyesületi irodában, **VII., Sip-utca 12.**, ahol a jelentkezési űrlapok rendelkezésre állanak.

Tóraavató Putnokon. Május 30-án avatták fel a Központi Iroda által juttatott amerikai székertőrt. Az avatáson részt vett **Groszmann Henrik** miskolci rabbi, valamint ott voltak a szomszéd hitközségek Özd, Vadna, Sajókaza, Sajószentpéter kiküldöttei is. A szépen felkészített tórát élve alatt vitték a kiválasztott és virágokkal díszített templomba. **Weinberger József** hitk. elnök bevezető szavaiban megköszönte a nemesség adományát és felkérte **Lówy Sámuel** gondnokot, hogy ősi tradícióink szellemében vegye gondozásba a szent tórát. **Lówy Sámuel** ígéretet tett, hogy szent hagyományaink szellemében őrizni és gondozni fogja. A templomi szertartást **Groszmann János** végezte, míg az előadást és énekszámokat **Krausz Lajos** látta el. A disztit és a közönség rendezését a nőegylet lelkes tagjai **Selymes Miklós** elnök vezetésével végezték.

Lág báomer ünneplése Pestszentpéteren. Csütörtökön délután a Kulturbizottság műsoros előadást rendezett. A Halikva elnevezése után **Gönczi László** hitk. elnök meleg szavakkal üdvözölte az előadókat és a megjelenteket. Dr. **Kriszta Béla** főrabbi, a Lág báomer jelentőségéről adott tanácsot. **Székely Zsuzsa** szívehangzó szavai után **Slomovits Hermann** költőnk főként a Szulamitból énekelte részleteket, majd saját szerzeményét adta elő. A műsor középpontjában dr. **Berg József** kispesti főrabbi gyönyörű előadása állott. A zsidó szabadsághararól szólva Izrael országa mai küzdelmét domborította ki.

Előadást. Faragó Panni, az ismert chanson énekesnő, **Lénárd Béla,** a Magyar Színház rendezője és **Bondy Endre** zeneszerző, június 24-én, csütörtökön este 8 órai kezdettel **eladást** rendeznek a Joint Kulturtermében, amelynek bevétele az ercsi építést szolgálja. Műsoron szerepelnek a ma problémáit tárgyaló chanssonok.

Schulz Jenő cég
Órák-ékszerész (órajavítás)
VII., Weisslény u. 8., a régi házban
Gergely Miklós
aranyműves és ékszerész
NÉVELI Tel.: 422-345. ELADÁSI

szatírak, jiddis népdalok és spirituálék.

WIZO nőszervezet miskolci csoportja a miskolci **Mártírok Ligetének emlékestjét** ünnepelte múltó keretek között a Kulturteremben. A megnyitót dr. **Buk Miklós** palesztinai kiküldött mondotta nagy hatással. **Hajduné S. Dóra:** Üzennek a mártíroknak... című alkalmi költeményét **Rosenbluth Imréné** szavalta. A költeményt dr. **Weisz István** zongoraművész festette zenéjével. **Kaufman Sándorné, Hajduné S. Dóra:** Anyám... című költeményét zenésítette meg, melyet **Weber B. Béla** énekelte el osztályos tetszés mellett. Zongorán **Kaufman Sándorné,** hegedűn **Vas József** kísért. A záróbeszédet **Marton Miklós** a K. K. L. budapesti főtitkára tartotta.

A Veszprémi Izraelita Hitközség május 28-án, pénteken este ünnepi istentisztelet keretében a Zsidó Állam kikiáltását ünnepelte bensőséges keretek között az ujonnan megépített imaházában. Az istentisztelet keretében dr. **Steiner Andor** igazgató-főorvos, a hitközség elnöke magasszónyól elmondta beszédében emlékezett meg többek között a zsidóság babloni multjáról és a Hagana hősi fiáról. Megemlékezett **Weizmann** professzor közlarsági elnökéről, **Herzl Tivadar** 50 év múlva megvalósult álmáról, majd halálát fejezte ki a Szovjetunióhoz, amely legteljesebben támogatja ezekben a történelmi pillanatokban a sokat szenvedett béke-szerető zsidó nép igazságának ügyét. A Mindenható Isten áldását kérte a világ összes zsidóságára, az igazságért harcoló Hagana hőseire. Majd egyperces néma felállással adóztak az összes jelenlevők Izrael hősi halottaiért. Ezután **Guttentag Ferenc** zsidó ifj. verseket szavalt mély érzéssel. Az Olénu és a Halikva elnevezésével ért véget a hálaadó ünnepi istentisztelet.

A HAPOEL M. S. E. hírei

HAPOEL—Ervil 3:1 (2:0). F. hó 13-án lejött az éjszakai mérkőzésen csapatunk igen jó formát mutatott és az éjrt eredményt megérdemelték.

A debreceni HAPOEL legutóbbi sporteseményéről elmondjuk, hogy a debreceni sajtó. Debreceni sportklubunk vendégül látta a miskolci HAPOEL labdarúgóit és osztályonkénti mérkőzést. A labdarúgó mérkőzést, melyet 400 főnyi közönség nézett végig, a debreceni csapat nyerte meg 4:2 (2:1) arányban, míg az osztályonkénti mérkőzésen a miskolci csapat nyert 13:7 arányban.

A miskolci HAPOEL röplabda és asztaliteniszes szakosztályának működéséről elmondjuk, hogy a helyi újságok. A röplabdázók szép eredményt értek el a helyi rendezésű mérkőzésen és asztaliteniszesek 9:6 arányban legyőzték a rendőrségi csapatot.

KÖZÉPKORU hölgyet, beteg anyám mellé azonnalra felvesszék, esetleg bentlakással. Cím a kiadóban.

Akar Ön férjhezmenni...?

már most készítesse el költeményét a **Himnusz** szalonnán (Népszínház-u. 49. I. 1.). Költeményét és himnuszot, ruhahimnuszot is művészi kivitelben és olcsón készít, pontosan szállít a **Himnusz** szalonnán. Győződjék meg róla!

ZSIDÓ URİKÖRÖK legmegbízhatóbb házasságközvetítője
GOLDNÉ
VII., Alsóerdősor 8. szrt. 2.
Telefon: 221-349.

FÉRJHEZADNÁM hugomat hozománnyal, lakással, izraelita 45-50 körüli komoly iparoshoz, „iparos” jellegre Tenzerhez, Szervita-tér.

Vidéki nagyvárosban gyógyszer-tárolóban alkalmaznék 50 éves, okleveles gyógyszerészt. Magányos nő vagyok. „Házasság is lehetséges 1705” jellegre a kiadóban.

ALLAMI állásban lévő, 32 éves, musz., csinos, karsu özvegy, kettőszobás főbérleti lakással férjhezmenne magas, intelligens urhoz. „Havi 1200.— fizetésem van” a kiadóban.

MOST VISSZATÉRT, jómegjelenésű izr., nőnem hadifogoly, 36 éves, volt vendégfogó, benőtűtne vendégfogó, vagy bármely más üzembe. Keres ezuton csinos, 25-30 éves nőt. „Boldogság 1710” jellegre a kiadóban.

URAIM! Melyik 48-55 év körüli ur oszlan meg életét egy 45 éves, csinosnak mondott, egyedülálló, muszas özvegygel. „Házasság 1715” jellegre a kiadóban.

EGYEDÜLMARADT, 26 éves, önálló iparos, házasság céljából keresi oly szépenek mondott leány ismeretséget, ki megosztaná vele az élet jó és rossz oldalait. „Szolid 1718” jellegre a kiadóban.

Társaságbeli legdiszkrétebb házasságközvetítő. **Doktorné**
Király-u. 67. I. 3. Telefon: 421-930

Egyedülmaradt

Ötvenéves, jószívű, uriaszony, 2 szobás főbérleti lakással, egzisztenciával rendelkező, hozzáilló urimber ismeretséget keresi hatvan évesig, házasság céljából. „Minden információ kibíró 1723” jellegre a kiadóhivatalban.

INTELLIGENS

gazdászférfjet keresek

40-48-ig, aki hajlandó velem Amerikába jönni. Leveleket „Uj élet 96” jellegre a kiadóban kérek.

TIZEZER forinttal betáraznék forgalmas szombatnapra üzletet. „Külföldre 1726” jellegre a kiadóban.

A zsinagóga naptára

Június 17. csütörtök: Szívám 10, péntek: 11, szombat: 12, vasárnap: 13, hétfő: 14, kedd: 15, szerda: 16, csütörtök: 17.

Szombaton, június 19-én hold szidra: Nőszau, háftóra: Bírálk XIII. 2-25.

Imaidók:

Imaházak	Péntek	Szombat				Hétköznapi	
		este	reggel	dé	ut	este	reggel
Dohány	8 715	10 9 940	7 8				
Rumbach	8 710	9 940	7 8				
Bethlen	8 710	9 940	7 8				
Csáky	8 710	9 940	7 8				
Dózsa	8 710	9 940	7 8				
Nagyfuv.	8 8	9 940	7 8				
Páva	8 9	9 940	7 8				
Zugló	8 710	9 940	7 8				
Füvárva.	8 710	9 940	7 8				
Leányvár.	8 710	9 940	7 8				
Aggokh.	8 710	9 940	7 8				

Péntek esti gyertyagyújtás:
8 óra 30 percekor.

Budai istentiszteletek:

1948. június 18-án, pénteken este 7 órakor, június 19-én szombaton délelőtt 1/211 órakor. Hétköznapi reggel 1/48 órakor (Tóraolvasó napokon 7 órakor), hétköznapi este 8 órakor. XI., Váhi-út 6. sz. alatt, hétköznapi este 1/48 órakor, II., Toroczkói-u. 6/b. imaházban szombaton reggel 1/29 órakor.

Az istentiszteletek helye:

HI., Kunfi Zsigmond-u. 49. XI., Bocskay-út 37., II., Toroczkói-u. 6/b. (csak péntek este és szombat), II., Fő-u. 12. (csak péntek este.)

Óbudai istentiszteletek kezdete a Lajos-utcai templomban: péntek este 1/28 óra, szombaton délelőtt 9 órakor.

ZSIDÓ MUZEUM NYITVA:

Csütörtök 16-19, szombat 11-13, vasárnap 10-13 óráig.

UJÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal

VII., Sip-utca 12. — Telefon: 423-930.
Kiadóhivatali címe:

A MAGYARORSZÁGI ISRAELITÁK ORSZÁGOS IRODÁJA

Felcél szerkesztő és felcél kiadó:

ROÓZ REZSŐ

Beküldött kéziratokat nem örlünk meg a visszaküldésükre nem vállalkozunk.

Előfizetési díjak: egy hónapra 5 Ft, negyedévre 15 Ft, félre 30 Ft, egész évre 60 Ft. Külföldre: 1 hónapra 7 Ft.

Postatakarékpénztári csekk-számla: 26.200.

Nyomatott a Globus nyomdai műtőben Rt. körforgóúton, Budapest, VI., Aradi-utca 8. Felcél vezető: Elia Ferenc.